

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,
ahova a lap szétküldésére vonat-
: kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél iven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
: tések és hirdetési díjak küldendők. ::

SZLEZÁK LÁSZLÓ

Bur villamos vasut-
órház megállóhely.

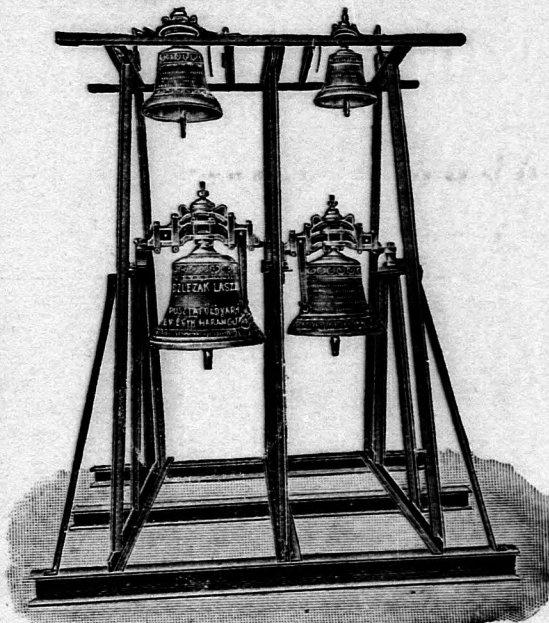
1900. évi párisi világ-
kiállításon kitüntetve.

Ajánlja legjobban berendezett harangöntődjét a nemes
egyházak részére. Harangokat bármily nagyságban
ujjonnan önt, régi, repedt, vagy nem összhangzó haran-
gokat a legmagasabb árban átveszi és átönti a leg-
szébb zengzethen, a legfinomabb harangérből, tiszta
csengő hanggal. Minden harang hangja előre hatá-
roztatik meg. — Különösen ajánlja a legjobbnak
bizonyult és a legkönnyebben kezelhető harangfelse-
reléseit, amelyek a torony falait nem rázzák, akár
kovácsolt-, akár öntöttvas szerkezettel. A legújabban
öntöttem a mattyi, a szentesi ref. öregtemplom harang-
jait; átszereltem és vasállványokra helyeztem a karai,
sussai, szentendre, tiszadada, zádorházi, orosházi,
apáthegyaljai, szelistei stb. egyházak harangjait, jelen-
leg öntöm a törökszentmiklósi ref. egyház 4 harang-
ját kb. 3400 kg., a klenóci ev. egyház nagyharangját
2400 kg., az olaszliszka egyházét 600 kg. súlyban.

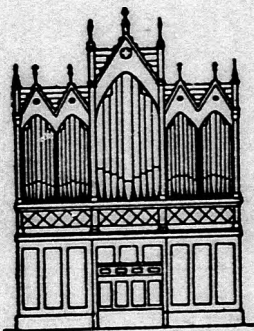
Költségvetéssel díjmentesen szolgál és kívánatra a
helyszínére saját költségen utazik.

Számos egyházi elismerés! Telefonszám: 174-16.

harang-ércöntőde, harangfelszerelés
és haranglábgyár

Ezen harangok 1913-ban a pusztaföldvári evang.
egyház részére készültek, méltóságos Balla Mi-
hály miniszteri tanácsos úr rendelésére.

RIEGER OTTÓ

gőzüzemre berendezett és a kir. udvar orgonagyára. — Hazánk legnagyobb
orgonájának, a király orgonájának (koronázási templom) alkotója.

BUDAPEST, X., Szigligeti-u. 29. * Császári és királyi
udvari szállító. —

A pécsi, párisi, pécsi stb. kiállításon kitüntetve. Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló
tisztá légnyomású oszlorendszerű (pneumatikus), tartós, nemes hangú orgonákat szállít.

40 év óta 2000-nél több orgonát szállított, közte a „KIRÁLY ORGONÁJÁT”,
amely mű ezidő szerint hazánk legnagyobb orgonája. 80 változatú villanyerőre berendezve.

Orgona javításokat és hangolásokat a legmérsékeltebb árban teljesít.
Orgona jókarban tartását elvállalja. Katalógussal, tervezetekkel és rajzokkal
kívánatra díjmentesen szolgál.

RIEGER orgonagyára 40 évi fennállás óta 2000 orgonát szállított.

Egyházak,

iskolák, hivatalok, takarékpénztárak és magánfelek részére

gummi- és réz-

bélyegzőket

gyorsan és olcsón készít

ELSŐ DEBRECZENI BÉLYEGZŐGYÁR

Simonffy-u. 5. — Telefon 653.

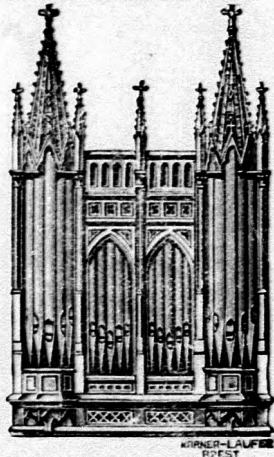

NYOMTATVÁNYOKAT

SZAKSZERŐ ÉS IZLÉSES KIVITELBEN SZÁLLIT.

HERCZEG HENRIK KÖNYV- ÉS MŰNYOMDA VÁLLALATA o o o o
DEBRECZEN, SIMONFFY-UTCZA 5.

Csak első
díjakkal
kitüntetve.

Alapított
1907-ben.

A pécsi
országos
kiállításon
állami
aranyérem-
mel kitün-
tetve.

Alapított
1897-ben.

Angster József és Fia

Pécs.

Orgona- és harmoniumgyár

A budapesti bazilika nagy orgonájának építője. Ajánlják kitűnő hang- és erős szerkezetű légnymatu és elektromos berendezésű

Orgonákat

a legjutányosabb árak mellett, művészi kivitelben. — Raktáron kitűnő hang

HARMONIUMOK minden nagyságban

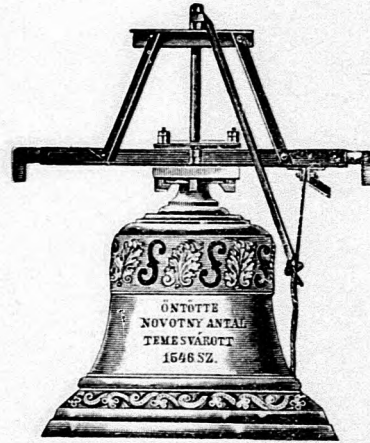
Elektromos fújtató készülékek.

Arjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

NOVOTNY ANTAL FIA

harangöntőde és vasharanglábgyár

Temesvár, Gyárvaros.

Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoporthoz előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. Különösen ajánlja saját találmányu új modern átlukasztott

harangjait

melyek felső részükön a hegedűéhez hasonló S alakú nyílásokkal vannak ellátva és azért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb han-

guak, mint régi modoruk. Ily szerkezetű 327 kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá fogatható vertvas-koronákat, régi harangok lyet nekel való újra szerelését és vertvas-harang állványokak. Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgálhatnak — Az 1896 orsz. kiállításon milleniumi nagyéremmel kitüntetve.

Király balzsam Köszvény és csusz ellen.

◆ ◆ Legujabb gyógyszer. ◆ ◆

Ezen balzsam legujabb gyógyszer ugy belsőleg mint külsőleg mindenféle fájdalmak ellen. Király-balzsam készítményem mint házi szer szükséges, hogy minden háznál kéznél legyen, mert ugy belsőleg, mint külsőleg kitűnő hasznos szer.

Belsőleg gyomorfájásnál gyomorgörcsnél csikarásnál, fejfájásnál azonnal hat s legjobb fájdalomcsillapító.

Külsőleg tekintélyes orvosok ajánlják köszvénynél csuznál továbbá meghűléseknél, fog és fejfájásnál pár perc alatt hat. Igen hasznos gyógyszer még szájvizhez cseppentve rossz lehellet szagtalanításra 1 üveg 2 k 65 f. 3 üveg 6 kor. 5 fill. Utánvétellel bérmentve.

Magyar ember nem használ mást csak a híres

Hajdusági pedrót!!

mely legjobb bajusznövesztő és ápoló szer az összes bajuszpedrő készítmények között. Hatása gyors és biztos

Postán 3 dobozt 2 K. 15 fillérért. 6 dobozt 3 K. 65 fillérért bérmentve utánvétellel küld a készítő.

Grósz Nagy Ferencz

„Arany egyszarvu“ gyógyszerháza a hol mindenn bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességek erdetti árakban szerezhetőek be.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
: kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként **egyszer**, szombaton, másfél iven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
: kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
: tések és hirdetési díjak küldendők. ::

Reformáció emlékünnepén.

Egyházi beszéd. (1915 október 31.)

Tartotta: **dr. Baltazár Dezső** püspök.

Alapige: Máté X. 5. 6. „Pogányok útjára ne menjetelek és Samaritánusok városába ne menjetelek, hanem menjetelek inkább Izrael házának eltévelyedett juhaihoz.

Szeretett Gyülekezet! Mikor Jézus a szent leckénkbeli szavakat tanítványaihoz intézte, még akkor nem ment a csalódások során keresztül. Még akkor nem fejezték ki Izrael fiai olyan félremagyarázhatatlanul iránta való kételkedésüket, mint később, amikor jeleket kívántak tőle isteni hatalma bizonyosságaiul. Még akkor bízott az emberekben. Még nem telt meg a lelke olyan csordultig a keserűséggel, hogy elmondja a nagy vacsoráról szóló hatalmas példázatát, melynek során megfenyegeti a hivatalosokat: hogy „*senki azok közül meg nem kóstolja az ő vacsoráját*“, hanem megkóstolják a sikátorok szegényei, csonkabonkái, sántái és siketjei (Luk. XIV.), az ötlet nem is váró pogányok, az ötlet megérteni nem képes samaritánusok. (Luk. IX. 52.)

Jézus a tanítványok küldetésében sorrendet állapít meg. Először azokhoz menjenek a valóság hirdetésével, akiknek az ígéret tétetett. Először azoknak mutassák meg az utat, akik már jártak rajta, de letévelyedtek róla. Mi lenne természetesebb, mint az, hogy az egész világra lesugárzó váltság, a hit, bizalom és meghódolás visszfényét onnan tükrözze először is vissza a megnyílt egekre, ahol az üdvigéret teljesedéséhez való közeledés biztos nyomai fénylenek.

Izrael eltévelyedett juhainak megtérése, öntudatra ébredése, visszaformálódása a messiási hit tiszta alapjára milyen óriási lendülettel vitte volna át az egész világon a váltság művét! A hivatottak hitvallása, bizonyágtétele százsorta nagyobb erő, mint a kívül valók friss behódo-

lása. „*Úgy fényljenek a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák a ti jó cselekedeteiteket és dicsőítsék a ti mennyei atyátokat*“ — mondotta hegyi beszédében Jézus. Tehát magatok legyetek példa, földnek sava, világnak világossága, hogy az Isten dicsősége diadalt vegyen a földön. Ne külső jeleket és csodákat kérjetelek, hanem magatok legyetek jel és csoda az újjászületéssel.

Jézus a szent leckében önön maga felé próbálja fordítani Izrael figyelmét; mint ahogy a görög bölcsészlet megkezdte a külső világról az emberek belső világa, az önismeret felé irányítani a vizsgálatot.

Az önismeret nem könnyű tudomány. Haladásának iránya előtt ott kísért megtévesztő lidércfényével a hiúság démona. A büszkeség mindig föléje igyekszik nőni s a kifelé való tettetés gyakorlása végül a lélekben is a helyes megítélés zavarát idézi elő. Hogy milyen nehéz az önismeret tudománya, mutatja az, hogy még Pál apostol sem meri megítélni magát. (I. Kor. IV. 3.) Jézus segítségünkre siet itten is. „*Legyetek tökéletesek, miként a ti mennyei atyátok tökéletesek*“ (Máté V. 48.) mondja az emberek fiainak le is sújtva, fel is emelve őket. Az isteni tökéletesség összehasonlító tükörében megismerhetjük magunkat minden gyarláságainkkal, nyomorúságainkkal egybe. Ettől a megismeréstől indul el a lélek útja az idvesség felé. „*Félelemmel és rettegéssel vigyétek véghez a ti idvességeteket*“ (Fil. II. 12.) mondja Pál apostol. Ha magatokat megismeritek s látni fogjátok azt a rettentő rombolást, amit a lelkekkel született isten-képen és hasonlatosságon véghez vitt a világ, bizonyára félelemmel rogytok meg az idvesség Istene előtt, aki tökéletességre hívott és kötelezett titeket.

Óh! Ezen az alapon mindennap újra és újra kezdhettek a reformációt. Testünk megsanyargatásával, magunk megtagadásával, vállainkon keresztöréssel, porig lehajló alázatossággal

egy-egy lépést előre haladhatunk; de visszavisszavet bennünket az a „más törvény”, mely tagjainkat az Antikrisztus szolgálatára bilineseli. Ebben a gyötrelmes tusakodásban izzadja ki lelkünk lassanként a drága gyöngyöket, melyeknek értékével az Isten országa választott tagjává reformáltatunk. Nem külsőségek, nem alkotmány, nem formaságok, nem intézmények reformálásán dől el ez a kérdés, hogy kedve telik-e bennem az Istennek, hanem a magam legsajátabb lelkiállapotán, alázatosságból kiemelkedő reményemen, bizáson, engedelmeskedő lelkemen, odaáldozott életemen. Hogy elhívottságom választottsággá magasztalódjék, azért Isten kegyelmén kívül egyedül magam vagyok felelős, aki szabadságra hívtam s aki megtarthatom vagy eljátszatom a hitei, amelynek „mindenek lehetségesek”, még az is, hogy az Isten dicsőségének Jézus által részese legyek.

Térjünk tehát önmagunkhoz. Ne menjünk pogányok útjára: másokban keresni, dorgálni, ítélni és kárhoztatni a bűnöket; ne menjünk Samaritanusok városába: a hódoltatásban, kiterjesztésben, térségben és távolságban, számban és mennyiségben keresni dicsőségét; hanem készítsük a tisztaságot, egyengessük az utat, építsük az erösséget, emeljük a tökéletességet önmagunkban. A magunk reformálásának példája nyomán maguktól gyülekeznek a seregek az Isten dicsőítésének zászlója alá.

K. Gy.! Minden igazsággal együtt születik az a törekvés, hogy magának híveket szerezzen és minden vallással a terjeszkedés, hódítás vágya. De micsoda igazság volna az, amely önmagában megerőtlenül, megízetlenül; micsoda vallás az, amelynek nincsen cselekedettel bizonyítható hite? Az egyházak a maguk igazságaival, vallásával a világtól azt követelik, hogy az Isten-eszme egyedüli letéteményesének tartassanak s egyik tanítás-

sal, másik csábítással, harmadik erőszakkal igyekszik a másikat legyőzni, meghódítani. És a tanítás szólott és szól kisebbitéssel, gyűlölködéssel, káromlással; a csábítás kísért sápadt arany mohó éhségével; az erőszak tombol tüzrel és vérrel. Micsoda szörnyű reformálás ez a szentség, igazság, szeretet tökéletes Istenének nagy nevében!

„Menjetez inkább Izrael házának eltévelyedett juhainhoz!” Menjetez magatokhoz. Térjetez meg! Magatokon kezdjetez a „szentségre törekvést, mely nélkül senki sem láthatja az Urat.” (Róm. XII. 14.) Ha pedig ti nem látjátok az Urat, miképen vihetnétez hozzá másokat? A sok vak vezető vezethette bele a világtalan világot abba a rettentő éjszakába, amelyben gyűlölet, szenvedés, halál, elmúlás, gyász kövében ütköznek meg a testvériségre elhívott emberek, népek, birodalmak. Fegyverrel és vérrel próbálják megreformálni egymáson a maguk boldogságát, amihéz jutás útjában úgy gondolják, hogy a másik áll. A sok kórságos lélek ott tolong a Bethesda sikátorán s egymást legázolva akar eljutni a javuláshoz. Az egymás terhe helyett az egymás vére száll reájuk. Szörnyű pohár sötétlik a kezükben, ó-testamentum pohara, a más vére által.

A keresztyénség itt Európa téreín rendezte be magát Izrael házává. A választottság szerepét véve magára hegyen épített várossá emelkedett. Műveltséggel együtt innen vitték a keresztyén vallást pogányok útjára, samaritanusok városába, szerte a nagy világon. És íme a nagy misszió során eljutottunk oda, hogy ez az új Izrael háza kiárfulta a krisztusi lélek szent javait. Hol vagyunk attól, hogy az evangélium mértékével mérhetnénk a büszke ó-világot! Sok már itten a tíz parancsolat mértéke is. Elhozták a pogányokat a keresztyénség útjára, megmutatni,

GEBAUER KÁROLY ÉS TÁRSA

ELSŐ DEBRECENI TEMETKEZÉSI INTÉZET. — (KOSSUTH-UTCA 2-IK SZÁM.)

Debrecen sz. kir. város legrégibb temetkezési vállalata. Alapítattott 1868. évben.

Elvállal temetések rendezését Debrecenben, valamint az ország bármely részében, a legmagasabb kivánalmaknak megfelelő kivitelben.

Kegyeletteljes pontossággal végez exhumálást, hulla szállítást minden országból vagy a harc-tér bármely részéből, előre megállapított legszolidabb árak mellett.

Állandó gyári raktár:

Minden kivitelű érc, fa, selyem, bársony, bronzirozott és fényezett koporsókból, dús választék művirág és ércz koszorúkból.

Sürgöncim: Gebauer temetkezési intézet Debrecen.

Telefon: nappal 103-ik szám, éjjel 60 szám.

Temetések megrendelése éjjel is elfogadtatik.

hogy itt még őrzik ereklyeképen Kain véres öklének csontjait s hogy itt az Ofra-beli véres kö-symbolum, (Bírák IX. 5.) mert nem tud annyi fia lenni az új Jerubbaálnak, amennyinek vére a testvérgyilkos új Abimelek vérszomját le tudná hűteni. Elhozták őket megtanítani egy új keresztényen tudományra. Megtanítjuk őket, hogy a könnyörülő szeretet foglalkoztatásához miként kell módot és alkalmat nyújtani. Meg kell öletni az apákat és hitveseket, hogy legyenek árvák, özvegyek, akikkel éreztethessék a felebaráti szeretet könnyörületét. Óh! ki tudna ma olyan Gamáliel lenni, hogy nyugodtan várná be az átkos hitetések végét!

Jertek szeretet Gyülekezet! Nikodemusként szent nyugtalansággal keressük fel az Úr Jézust ebben a rémséges éjszakában. Ő mellette megtaláljuk magunkat is. Mint Izrael házának eltévelyedett juhait gyülekezzünk a megtalált pásztor körül. A benne való hit, az ő szerelme, atyjának kegyelme még mindig elegendő erő az újjászületéshez, „mert nem azért küldte az Isten az ő fiát a világra, hogy kárhoztassa a világot, hanem, hogy megtartassék a világ általa. Aki hiszen ő benne, el nem kárhozik“. (János III. 17. 18.)

Ne a pogányok útjára, ne a samaritánusok városába menjünk. Végezzük el előbb magunkkal a reformációt. Nem a magunk tudománya ez, hogy vele kevélykedjünk; nem a magunk hatalma, hogy vele szolgásra igázzunk másokat, hanem alázatos leborulás a Jézus lábaihoz s a vérünkbe, lelkünkbe, életünkbe felvétele annak az isteni tudománynak, melyet így jelent ki Jézus: „Tanuljátok meg tőlem, hogy én szolid és alázatos szívű vagyok és nyugodalmat találtok a ti lelketeknek“. (Máté XI. 29.) Ámen.

A Lelkészegyesület kilencedik kongresszusa.

A Protestáns Irodalmi Társulat közgyűlése okt. 27-én délben befejeztetvén, a Lelkészegyesület kongresszusa ült össze ugyanazon napon délutáni 3 órakor, szintén Hajdu vármegye dísztermében. Az elnöki megnyitó beszédet dr. Baltazár Dezső elnök tartotta. Beszédét lapunk utóbbi számában egész terjedelmében közöltük volt. A nagy figyelemmel hallgatott

tartalmas beszéd élénk helyeslést, lelkes tüntetést váltott ki a termet teljes zsúfoltsággal megtöltő kongresszisták szívéből. A zúgó éljenzés után Raffay Sándor küldöttség élén tolmácsolta azt az üdvözlést, melyet erre az alkalomra Lelkészegyesületünknek a magyarhoni evangélikus Lelkészegyesület küldött. Az üdvözlést az elnök köszönettel fogadta s mély igazságokat tartalmazó kijelentésekkel viszonzta.

Elnöki indítványra a kongresszus mély hódolatát fejezte ki a királynak, üdvözlő sürgönyt küldött gróf Tisza Istvánnak, üdvözölték még Tüdös István és Petri Elek püspököket, kegyelettel örökítették meg Antal Gábor, Fejes István és dr. Baksay Sándor emlékét.

Áttekintő képet adott a közgyűlésnek az Egyesület munkájáról dr. Ferenczy Gyula egyetemi tanár, egyesületi titkár lelkes hangon felolvasott jelentése. Ebből megtudtuk, hogy az Egyesület tagjainak száma 1711-re növekedett, tehát a szaporodás 97-et tesz.

Következett az anyagi helyzetről szóló beszámolás. Az 1914. évi bevétel 14,749 K 85 f, a kiadás 12,209 K 48 f volt, a maradvány 2540 K 37 f. Sok a hátralékkövetelés: 8737 K 13 f. Törlesztés alá került 1416 K. A Kálvineum külön számadása szerint a bevétel 195,491 K 12 f volt, a kiadás 194,570 K 24 f, maradvány 920 K 88 f. A tiszta vagyon: 1.111,396 K 58 f, amihez még hozzá számítandók a be nem fizetett alapítványok s a tiszáninneni kerületben kezelt vagyonrészletek. A Kálvineum ügyeinek vezetője mellé 600 K évi költséggel segédmunkaerő alkalmazását engedélyezte a közgyűlés.

Kiss Ferenc, kit a kongresszus lelkes tüntetéssel ünnepelt, a Kálvineum helyzetéről adott jelentést. Beszédét lapunk utóbbi száma közölte volt.

Gaal Lajos nagy ügyszeretettel ismertette a budapesti tanonc-otthon munkálkodását. Melegen ajánlotta, hogy a tudományos pályán megfelelő sikeres előhaladást nem tanúsító lelkészárva iparos pályára adatván, vegyék igénybe ennek az Otthonnak áldásos segédelmét. A közgyűlés az ügyet az érdekeltek megszívlelésébe ajánlotta.

Bocsor Lajos ismertette a Földváry Jenő indítványait a lelkészi nyugdíjintézet reperációjára való kérdéseiben. Bocsor Lajos reámutat arra, hogy a Földváry Jenő indítványai nem merítik ki a nyugdíjszabályzat módosítást igényelő pontjait. Az előadót bizta meg a kongresszus, hogy az egész nyugdíjtörvényre vonatkozó módosításokra vonatkozó javaslatait dolgozza ki. Birta József ajánlja, hogy a lelkészek lépjenek be az Országos Rokkantsági Egyesületbe. Az intézmény széleskörű ismertetésével Birta József bízott meg.

Sajnálattal értesült a kongresszus, hogy a kedvezményes vasúti jegy nem volt kivihető. Sürgetésével az elnökség bízott meg. Szükségesnek tartja

Költségvetést díjmentesen készít.

BARTHA ISTVÁN

A magyar államnak és a vármegyének állandó vállalkozója.

kővező-mester és útépitési vállalkozó Debrecen, Kossuth-utca 35-ik szám alatt.

Városoknak és községeknek készít gyalogjárdákat faragott kővel, téglával, kocsi-utakat mindenféle kivitelben, — úgszintén átrakásokat is jutányosan elvállal. ++++ Telefon-857.

*

a kongresszus a Protestáns Szövetség megalakítását, abba belép s az egyházmegyei egyházkerületeket is belépésre buzdítja.

A Magyar Közös Bevásárlási Szövetség állásáról Kovács József tett jelentést, aki törhetlen buzgalommal küzd a szövetség érdekeinek előmozdításáért. A kongresszus elismeréssel adózott a lelkes munkálkodásért.

A reformáció négyszázados évfordulójának megünneplése a két Kálvineum megalkotásával, magyarázatos biblia kiadásával, a Protestáns Egyesület megteremtésével s kiterjedtebb kongresszus tartásával lesz kivihető.

A családi pótlékok tárgyában a miniszteriumhoz lesz kérvény benyújtandó.

Zavaros lévén az adósegélynek s a lelkészi fizetésnek egymáshoz való viszonya, a választmány nyert megbízást a kérdés tisztázására.

A Hoffmann és Kronovitz nyomda cégnek júl. 1-től kezdve 15%-os béremelés engedélyeztetett.

A katonáknak vallásos iratokkal való ellátása, az amerikai magyarok hazatelepítése kérdésével is foglalkozott a közgyűlés.

Végül Andrassy Kálmán korelnöksége alatt a kongresszus nagy lelkesedéssel megválasztotta a tisztviselőket a következőképen: elnök dr. Baltazár Dezső, alelnökök dr. Tüdös István és Kiss József, ügyvezető titkár Csikesz Sándor.

Emlékezzünk meg itt arról is, hogy a kongresszus napján délben az Arany-Bika-szálló nagy étkezőjében közel négyszáz terítékű közebed volt; estve pedig ünnepélyes vacsora a Baltazár-serleg felavatására. Mindkét alkalommal igen sok felköszöntő hangzott el; a serleg bemutatásakor Kiss József alelnök a következő tartalmas beszédet mondotta:

Kedves Elnökünk! Te neked igazán nincs szükséged arra, hogy ilyen külső emlék, amilyen e serleg, juttassa eszébe bármily késő korban egyesületünknek a te nevedet. Ércnél maradandóbb emléket állítottál már magadnak benne. De mivel nekünk igen jólesik szeretetünknek és hálás elismerésünknek ebben a formában is nyilvánítása: fogadd szívesen e szép serleget. Illetőleg, engedd meg, hogy ezt a te nevedről Baltazár-serlegnek nevezzük. Mi szentül hisszük, hogy bárki szól is idők folyamán kezében e serleggel, villamos áramként fut át idegein a Baltazár név, jángra gyúl a szíve, szárnyakat kap a képzelete,

ihletet a nyelve és a megpendített korszülte, üdvös eszme kivitelére magával ragadja hallgatóit.

Legyen ez a serleg jelképe, szimboluma annak az összetartásnak, ami az Országos Református Lelkészi-egyesületet létrehozta és fentartja; legyen jelképe annak az önzetlen áldozatkészségnek, egymásért égő szeretetnek, ami a Kálvineumot megteremtette.

Igen tisztelt társaság! Hölgyeim és uraim, üritsünk poharat a mi kedves elnökünk: dr. Baltazár Dezső egészségére. Éljen soká!

Miután a város részéről Márk Endre és mások is ünnepelték elnökünket, mély csend és figyelem között emelkedett szólásra ömaga s így szólt:

Az O. R. L. E. elnöke sorsának jelképzésére megfelelőbb symbolikus tárgyat a pohárnál nem is lehetett volna találni. Különösen nem, hogy ha ez a orszután is olyan lesz, mint aminő eddig volt az enyém. Akinek lelkében a serlegalapítás gondolata megfogant, bizonyára erre gondolhatott.

Örömmel, keserűségnek, dicsőségnek italát tartalmazza a pohár, amit a világ legnagyobb szentje emelt fel a legkomolyabb, legjelentőségtelesebb symbolikus tárgyak magaslatára. Öröm, keserűség és dicsőség hármasságát jelentménye szerint látom én is a poharat elnöki tisztetem társául szegődni.

Elnöki tisztetem poharából ittam az öröm édes, boldogító italát, amikor láttam vezéri zászlóm alatt a magyar református lelkészeket, mint testvéreket egymásra találni, egymást szeretni, megbecsülni, védeni és segíteni. Jutott bőven abból a pohárból is, amelyet keserűséggel tölt tele a féltetés, irigység és gyűlölet s amelynek elmúlásáért ajtaját titkon behajtva szokott imádkozni a vezér, hogy a fájdalomnak látása senkit se kedvetlenülítsen és senkit ne gyöngítsen.

Itatott a pohár dicsőséggel is, bővebben, mint gyarlóságaim érdemelték; csak eggyel nem itatott: mámorral, ami oktalan büszkeséget, szívtelen haragot, könnyelmű léhaságot, fékevesztett szertelenséget hajtott volna a fejembe.

Elnöki tisztetem poharának örömét kiárasztottam eddig is lelkéztársaimra; kiárasztom ezután is. Keserűségét lefoglalom magamnak osztatlanul. Dicsőségével az én Uramnak, Istenemnek aláztatosan tisztességet tesztek. Ő adjon erőt soha meg nem reszkető karral emelni fel ezt a poharat mindazoknak, akik

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadseregszállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM. GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. 0000

ÁRJEJYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

vele testvéri áldomást köszöntenek s kérem az Istent, hogy a múltra tekintve mindig egyesületünk győzelmére s a jövő irányában a győzelem bizonyos reményére köszönthessenek.

Közel éjfélig együtt maradt a népes társaság. Másnap reggel az előző számban közölt rövid tudósítás szerint végbement a Kálvincum ünnepélyes felavatása. Az erről szóló referádánkat kiegészítjük azzal, hogy a program szerint Szuhay Benedek saját szerzeményű ódáját szavalta el, melynek lelkes előadása az ünneplő közönséget lelkes tapsra ragadta.

Válasz a Debreceni Protestáns Lap „Egy kálvinistája“-nak.

Jól sejtettem és többeknek előre meg is mondtam, hogy a „Debreceni Protestáns Lap“ engem fog támadni „Az igazi kálvinizmus“ c. cikkért. Nem is csalódtam. A Debreceni Prot. Lap „kálvinistája“ azonban annál inkább csalódtott.

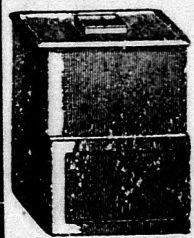
A szigorú elvi magaslaton mozgó s — meggyőződésem szerint — valamikor egyháztörténeti adat számba menő cikket nem én írtam. A méltó érdem nem engem, a konvertitát, hanem egy született kálvinistát illet. A megbízatást sem én adtam a megírására, még csak nem is én sugalmaztam. Az én szerepem egyházunk több igen tekintélyes lelkész- és világi tagjával együtt az volt, hogy a cikket a *szigorú tárgyilagosság* szempontjából revideáljuk. A revizorokkal együtt a cikket — nagyon természetesen — vállaljuk is a közösséget, más-ként nem is jelenhetett volna meg a Kálvin Szövetség tulajdonát képező lapban s a szerkesztőség jelzésével. Így tehát a Debr. Prot. Lap „kálvinistája“ csalódik, amikor a cikk értelmi szerzőségét az én számlámra könyveli el s épen ezért tárgyilagossá válik helyett engem próbál diszkreditálni. Ezekre az engem irigységből és hálátlanságból cselekvőnek feltüntető és következtetéssel vádoló adatokra vonatkozólag kívánok tárgyilagossá hangon néhány megjegyzést tenni:

1. A Debr. Prot. Lap „kálvinistája“ szövé teszi, hogy konvertita vagyok, sőt az ismeretes óvatos formában — nehogy felelősségre lehessen érte vonni — burkoltan azzal is meggyanúsít, hogy Hoensbroeck gróf módjára áttérésem után is titkos katolikus maradtam s mint ilyen, a klerikalizmus kiküldött előőrsé vagyok.

Csak arra kérem az illetőt: ne sajnálja a fáradságot, ránduljon ki a Debrecenhez nagyon közel fekvő tősgyökeres kálvinista faluba, *Konyárra*. Ott az anyakönyvekben, ameddig azok visszanyúlnak, minden kálvinista ősoimet meg fogja találni. A még szintén kálvinistának született nagyapám elszakadt Szeged vidékére, ahol akkor még sem ref. gyülekezet, sem ref. lelkész nem volt s 1840-ben házasságot kötött egy szegedi r. kath. nővel, amikor a vegyes házasságokat még csak kath. pap előtt lehetett megkötöni. Így katholizálódott, külső kényyszerítő körülmények folytán, régi kálvinista familiánk. A többszázados kálvinista lélek azonban megmaradt családjában s az hozott engem is *vissza* őseim egyházába.

Azt a vádat, hogy én valaha a katolikus egyháznak ugyancsak *militáns* tagja voltam s áttérésem után is a klerikalizmus egyik kiküldött előőrsé vagyok, a „Magyar Szó“ is megkockáztatta egy ízben, évekkel ezelőtt. A budapesti kir. törvényszék 44.537—1908. B. sz., a kir. tábla 533—1909. B. sz. és a kir. Curia 3161—1909. B. sz. ítéletei egyértelműleg a *rágalmazás* vétségében marasztalták el e vád íróját. Ha a Debr. Prot. Lap „kálvinistája“ annyira bizonyos a dolgában és jónak látná ezt a vádat határozott s így felelősségre vonható formában megismételni, — a res iudicata elve alapján — rá is ráhúzná a bíróság a marasztaló ítéletet.

2. Arról, hogy én valaha a debreceni állami egyetem dícsértem volna: őszintén, nincs tudomásom. Ha a „Kálvinista“-nak volna erről tudása: álljon elő bizonyítékaival! Ami pedig a debreceni tanárságra vonatkozó s „az idők viharától elsöpört reményeimet“ illeti: ebben is téved Kálvinista. Ennek a terve nem tölem, hanem másoktól indult ki. Boldog emlékü *Eröss* Lajos püspök volt az, aki a Szatmárra menetelem alkalmával nyugalomba vonulását kérő *Balogh* Ferenc helyére engem kívánt vinni Debrecenbe tanárnak. Közbe meghalt s Balogh Ferenc visszavonta lemondását. Amikor pedig a belmissziói tanszéket szervezték s *Baltazar* Dezső püspöknek kevés reménye volt ahhoz, hogy *Kiss* Ferenc fizetési föltételeihez a fögöndnok és az egyházkerület hozzájáruljon, *Soltész* Elemér barátom előtt, ő szólított föl, hogy erre az esetre vállaljam én ezt a katedrát. Budapestre jövetelem alkalmával pedig azzal búcsúzott el tőlem, hogy a theologiai karon szervezendő egyházi jogi tanszékre ismét visszavisznek. S hogy mennyire

Kifoszthatlan alamizsna-persely.

Sem feltörni, sem bármi módon az ezüst-, vagy papírpénzt belőle kiszedni nem lehet. (Szabadalmazva.)

Falra vagy asztalra erősíthető, vaslemezből, nagyon erős kivitelben, Wertheim zárral, két kulccsal, tölgyfa színre festve és fényezve. 25 cm. magas, 20 cm. széles, 14 cm. mély, súlya 4-40 kilogramm. Gyártja:

Jurisics Márton harangöntő és harangfelszerelő

BUDAPEST, VI. KERÜLET, RÓZSA-UTCA 51-53. SZÁM.

nem kellett „az idők viharának elsöpörnie az én reményeimet”, mi sem bizonyítja jobban, mint hogy mielőtt szatmári lelkesszé megválasztottak, az egyház küldötteinek kijelentettem, hogy megválasztásom esetére is előreláthatólag nem sokára visszajövök Budapestre theologiai tanárnak az anyagi okok miatt egyideig betöltetlenül álló filozófiai tanszékre s azok kívánságára, írásban köteleztem magamat, hogy három évig nem hagyom el a szatmári eklézsiát. Nem is hirdették ki a budapesti theologian üresedésben álló tanszékre a pályázatot, míg az a három esztendő a vége felé nem járt. Mire letelt, máris budapesti tanár voltam. Itt nagyon holdognak érzem magam s a fővárost semmiféle más állásért nem tudnám még egyszer elhagyni! Így egyáltalán nincs okom semmiféle irigykedésre!

3. Azt, hogy Szatmáron nem tudtam magam iránt szeretetet ébreszteni, azok előtt, akik ismerték ottani működésemet, szüségtelen bővebben cáfolgatnom. A magam részéről csak annyit: több szeretetet tapasztaltam, mint amennyire számítottam. S ki ne tudná, hogy olyanoknak, akiket azért hívnak s akik azért mennek valahova, hogy ott egy kis rendet teremtsenek: a rendtelenségben érdekelték közül ellenségei is támadnak! Hat Kálvinnak nem voltak ellenségei Genfben?! „Kálvinista” jönnek látja Kíss Bertalan szomorú tragédiáját is érinteni. Erre csak annyit: ha még egyszer ez előtt a nehéz kérdés előtt állanék, mint a szatmári gyülekezet egyik lelkipásztora, akkor se cselekedhetném másképp, mint akkor cselekedtem az Isten előtt való sok tusakodás és imádkozás után s akkor is olyan nyugodt maradna a lelkiismeretem, mint amilyen nyugodt most. A felebaráti szeretet nem jelentheti azt, hogy az egyházi életben minden előtt szemét hunyjunk, az egyház-szeretet pedig egyenesen megköveteli, hogy, Kálvin módjára, egyes dolgokban a legszigorúbb álláspontot foglaljunk el!

4. Ami a Baltazár Dezső püspökkel szemben elfoglalt álláspontom megváltozásának okát illeti, arra nézve hadd idézzem hozzá intézett lemondó levelem néhány sorát:

„Sajnálom, hogy oldalad mellől félre kell állanom. Úgy tekintetem Rád mindjárt kezdetben, mint az egyházi életünk és lelkészi karunk lelki világának megújítására hivatott vezérre. Büszke voltam arra, hogy szárnysegédeddé fogadtál. Követtelek is hűséggel, igaz magyar becsülettel!... A búcsúzásunk alkalmával tett ígéretemhez híven. Pestre jövetelem óta sokat fáradoztam azon is, hogy Budapestet Debrecennel kibékítsem. Ezen a téren értem is el némi eredményt. Egyfelől a Lelkészegyesületnél, másfelől a Kálvin-Szövetségél viselt titkári állásom, melyeket én sohasem tartottam összeférhetleneknek, megkönnyítette ezt a vállalkozásomat. Ámde mit tehetek én akkor, ha ti komitácsiknak nevezitek el a pestieket, ha ti lépten-nyomon azzal vádoljátok a

a Kálvin-Szövetség vezetőségét és lapunk szerkesztőségét, hogy a koalíció fullajtárjai, kreatúrai, holott a vezető emberek túlnyomó része mind a Szövetségél, mind a lapnál Tiszának rendíthetetlen, mondhatnám fanatikus híve?! Legutóbb pedig már azzal gyanúsítottátok meg a pestieket, hogy „közös ellenségeink örömeire s talán titkos ösztönzésére” cselekesznek!... Mindenkinél be kell látnia, hogy utóvégre a pestiek se holmi szedett-vedett alakok, hogy róluk mint aggyastyángyilkos komitácsikról, mint haranggal félreversdít játszó gyermekekről s velük kapcsolatban mocsárlázról stb. lehessen írni s kidobásukat lehessen emlegetni... Imponált nekem, hogy Te mindig méltóságteljes tudtál maradni, még a leghevesebb harcok és a legizőbb hangulat közepette is. Most azonban, fájdalom, olyan fegyvereket vettél kezvedbe, melyek méltatlanok mind Egyesületünkhöz, mind (püspöki palástos) személyedhez. S amily örömmel láttam évekkél ezelőtt, hogy megtaláltad az eddig oly sokfelé tépett lelkészi karunkban azt, ami összetarthat minket, most éppoly fájdalommal kell látnom, hogy Te vered közéjük az egyik legveszedelmesebb éket: a politikát. Ezért, legnagyobb sajnálatomra, félre kell állanom oldalad mellől s az ORLE. közkatonái közé kell visszavonulnom”.

Ezekből a sorokból kiviláglik, hogy ha valóban következetes akartam lenni, félre kellett állanom; kiviláglik az is, hogy nem én változtam meg, hanem az ORLE. elnöke s ez a változás a tiszántúli kerületből való távozásom után állott be. Legyen meggyőződve „kálvinista”: ha szatmári lelkész koromban állott volna be, mint lelkiismeretes ember, akkor se tudtam volna másképp cselekedni, mint most! Azzal se vádolhat senki, hogy én a Lelkészegyesület elnökének „irántam mindenkor tanúsított jóindulatáért” hálátlansággal fizettem. Engem nem az ő jóindulata, hanem annak az ügynek a szentsége fűzött hozzá, amelyért eddig együtt harcoltunk s amelyért ezentúl mint közkatoná fogok harcolni. S ha azt kell látnom, hogy valaki olyan útra tér, amelyek ezzel a szent ügygel össze nem egyeztethetők, bármennyire becsülöm is irántam tanúsított jóindulatát s bármennyire szívenem viselem is Egyesületünk céljait, félre kell állanom oldala mellől.

Mindezekből nyilvánvaló, hogy az igazi kálvinista hitelvekről nem én, a konvertita, hanem egy született kálvinista adott leckét. Az is nyilvánvaló, hogy én a Lelkészegyesület elveihez nem lettem hűtlen, amit a következő kongresszusokon, azt hiszem, lesz alkalmam bővebben is kifejtetni s így a következtelenséget nem nálam, hanem annál kell keresni, akivel szemben hálátlansággal vádol a Debr. Prot. Lap „kálvinistája”.

Egy dologban voltam csak következtelen: annak idején, mikor a jogot elvégeztem, elkövettem azt a Debr. Prot. Lap szerint megbocsáthatatlan nagy bűnt, hogy visszatértem kálvinista őseim hitére. A jogi dok-

tori oklevéllel beálltam szegény kálvinista theologusnak, csak hogy még jobban szolgálhassam hazámat. Én, aki fényes ügyvédi irodákba mehettem volna Budapesten, elmentem Szlavóniába a svábok és a szétszórta élő maroknyi magyarok közé missziói lelkésznek — bizonyára nem azért, hogy pápistává tegyem őket! Ha szememre veti is „kálvinista“ életemnek ezt a „következetlenségét“, én boldog vagyok, hogy elköttem s a jó Isten bizonyára megbocsátja! De hisz ugyanezért Luthert vagy Kálvint is el lehetne ítélni! S ha a reformátorok is azt vallották volna, hogy mindenki maradjon meg abban a hitben, amelyben született, akkor reformációról sohase lehetett volna szó a keresztyén egyházban. Meg ha ilyen elvet vallunk, akkor tiltsuk el egyenesen, hogy az evangélium után szomjúhozó lelkek egyházunkba áttérhessenek! Csak arra vagyok kíváncsi, hogyan akarja a Debr. Prot. Lap „kálvinistája“ ilyen elv mellett a magyar ref. egyházat gyarapítani, erősíteni?!

Arra is kíváncsi vagyok, hogy mivel nyilvánvaló lett, miszerint „Az igazi kálvinizmus“ c. cikket egy született kálvinista írta és a többi revizor is született kálvinista, így vallási következetlenséggel egyik se vádolható; mivel a cikk íróját, de még inkább a többi revizorokat józan észsel senki se vádolhatja azzal, hogy debreceni theol. tanárok szerettek volna lenni s így az irigység beszél belőlük; végül mivel Baltazár jóindulata se kötelezte le egyiküket se s így a hálátlanság bűnébe sem eshettek: hogyan fogja után a Debr. Prot. Lap „kálvinistája“ a Prot. Egyh. és Isk. Lapnak objektív hangú és súlyos érveken felépített cikkét diszkreditálni próbálni?

Dr. Kovács István.

Válasz dr. Kovács István theol. tanárnak.

A midőn lapunkban szóvá tettük a Prot. Egyházi és Iskolai Lap kiméletlen s többnyire ferdítésekből táplálkozó támadását a „Lelkészegetés“ s annak főszerkesztője ellen, világosan kimutattuk, hogy e támadás hátterét nem a hitelvek iránt táplált mélyes szerzet, hanem a ORLE szétrobbantására irányuló törekvés képezi. A jelenségek és a következmények állításunkat teljesen igazolták. A nevezett lap szerkesztője, hogy református egyházunk lelkészeit eltérítse az ORLE-től, jónak látta lapját valamennyi magyar református lelkésznek közvetlenül a gyűlés előtt megküldeni s eszélytelennek gondolt hiteltel álláspontjára csalogatni. Hat bizony ez nem sikerült. A lap szerkesztője „egyház-történeti adat számba menő cikké“-vel a közvéleményben megbukott. Lelkészekkel beszélünk, akik az ország távoli részeiből ezen egyháztörténelmi cikk hatása alatt nem sajnálva semmi költséget jöttek be a prot. nagy gyűlésekre egyfelől azért, hogy Debrecenhez való ragaszkodásuknak kifejezést adjanak, másfelől megmutassák, hogy a Lelkészegetéssel szívből és lélekben össze-

forrtak. Ha a szerkesztőség tagjai eljöttek volna a prot. nagy gyűlésekre, szomorúan tapasztalhatták volna, hogy cikkükkel, céljaikkal ellenkező hatást értek el. A Hajdúböszörményben most felavatott Kálvineum pedig, mint a testvéri szeretet symboluma tiltakozó jel az ő gyűlölködésökkel szemben.

A Debr. Prot. Lap 43. számában a bennünket debrecenieket méltatlanul ért támadással kapcsolatban reá mutattunk arra a szerepre, amelyet dr. Kovács István ebben az egész ügyben játszik. Ő, aki egyházkerületünknek csak még nem régen tagja volt s élvezte itten többeknek pártfogását és jóakarátát, most beállott azok sorába, akik a békesség elvének semmibevevásával hadat üzennek mindennek, ami Debrecenből való. Ha az „Igaz kálvinizmus“ cikk értelmi szerzőjének dr. Kovács Istvánt tartjuk, bizonyára nem haladunk hamis nyomokon, mert hiszen csak a vak nem lát összefüggést dr. Kovács Istvánnak az ORLE főtitkári állásáról való lemondása és e támadó cikk között. Másfelől ismerve az ő aggresszív természetét, nem lehet kétségünk az iránt, hogy az ellenünk való mozgalom lelkes megindítóját ő benne kell keresnünk. Dr. Kovács István mindezt tagadja. Ő nem értelmi szerző, hanem csak részes, mint revisor, mint jótálló. De ha még így is van, szabad lett volna-e dr. Kovács Istvánnak ebben az ügyben egyetérteni a szerkesztőség tagjaival, mikor még nem régen Debrecenhez annyira „ragaszkodott“. Keserű mosolyt fakaszt az embernek az ajakán dr. Kovács István azon kijelentése, hogy az ő cikkek egyháztörténeti adat számba megy. A Kálvin és a Luther ellen kiadott gunyiratokról is tud az egyháztörténet, de azok dicsőséges színben nem fognak ragyogni az utókor előtt. Milyen magas lóhátról beszélnek ott az emberek, ahol az ő szörnyszülöttjéről ily kérkedve beszélnek. Bizony a Kálvin Szövetség faklyavívóihöz több kálvini szerénység illenék.

Rágalmazni a mi lapunknak nem szokása. Ha nyíltan kijelentjük, hogy dr. Kovács István konvertita s egykor vezérférfia volt a Szent-Imre Egyesületnek, — ez bizonyára nem rágalmazás, sőt dicsőítés számba is menne akkor, ha azt látnánk, hogy dr. Kovács István a szeretet elveivel akar építeni áttérése után a mi református egyházunkban. Mi azt hittük legalább eddig, hogy aki meggyőződésből tér át valamely egyházba, ott megtalálja a lelki nyugalmat, érzelmei számára a melegegetést, hiszen ezekért hagyta ott eddigi vallását. És mit látunk? Dr. Kovács István, aki értesülésünk szerint az egyik évben még részt vett a Szent-Imre Egyesület által indított keresztmozgalomban s a következő évben már a Bethlen Gábor-kör irányításában, — áttérése után nincs melegegetve a magyar református egyházzal. Neki egy új egyház kellene, valamelyes denominatio, amilyen számtalan van Angliában a szektáskodás következtében. Ha dr. Kovács István a társai-

val együtt hangoztatott következetesség elvének akar hódolni, a legkövetkezetesebb eljárás volna részéről a református egyház itt hagyása. Nem sokat veszítene vele sem ő, sem mi. Ő nem, mert magyar református egyházunk századokon át kialakult érzelmi világa úgy sem lehet sohasem az övé. Mi sem veszitenénk sokat, mert a szeretet sugalta beszédeinket és cselekedeteinket úgy sem érti meg. Ha ezen gondolatot tovább fejtegetnénk, arra a meggyőződésre kellene jutnunk, hogy minket dr. Kovács Istvántól egy egész világ, a családok világa választ el. Ő csalódott mi bennünk, mi csalódunk ő benne.

Hogy dr. Kovács István nagyon is megbarátkozott a debreceni akadémia feladásával, mutatja az a körülmény, miszerint azon időben járt be Szatmárról hetenként a teológiára előadásokat tartani, amidőn már befejezett tény volt a debreceni állami egyetem. Mindenesetre nem azért járt Debrecenbe dr. Kovács István, hogy ne óhajtott volna debreceni egyetemi theol. tanár lenni. Már pedig különös, hogy valaki nem rokonszenvez az állami egyetemmel s mégis annak egyik tanára akar lenni, sőt még azt az áldozatot is meg-hozza, hogy hetenként gyülekezetét otthagyja s theol. előadások tartására bejön az egyetem helyéül kiszemelt városba. Dr. Kovács István válaszában hivatkozik az elhunyt dr. Eröss Lajos püspökre, aki a nyugalomba vonulását kérő Balogh Ferenc helyére őt kívánta Debrecenbe hozni. Ezen állításnak az ellenkezőjét bizonyítja dr. Eröss Lajosnak egyházkerületünk egyik lelkészéhez halála előtt egy hónappal, 1911 február 7-én írott levele, amely szerkesztőségünkben bárki által megtekinthető. Dr. Eröss Lajos a többek között ezeket írja: „Ami az egyháztörténeti katedrát illeti, soha senkinek ígéretet nem tettünk, nem is teszünk, míg a pályázat eredményét nem látjuk, — sem én, sem a főgondnok úr. Ez elvi álláspontunk. Ez az igaz és más nem“. Ehez az ügghöz magyarázatot nem esatolunk. Az olvasókra bizzuk a következtetést. Arról szintén tudomásunk van, hogy dr. Eröss Lajos püspök halála után is nem egyszer kérte dr. Kovács István illetékes férfiaktól a pártfogást, hogy a most lekiesinyelt Debrecenbe jusson. Csak még azt nem értem a következetlenségek tömkelegében, hogy miért akart dr. Kovács István mindenáron debreceni theol. tanár lenni, ha már meg volt a paktum előre Budapesttel, hogy 3 évi szatmári lelkész-kedés után oda megválasztják s addig nem is hirdetnek pályázatot. Irigylendő boldogság, mikor egy emberen annyira kapkodnak. Szatmár fogadást tétetett dr. Kovács Istvánnal, hogy őket egyhamar nem hagyja ott, Budapest előre eljegyzí magának őt, Debrecen pedig erőszakkal be akarja hozni ősi kollégiumába s majd az egyetemre. És dr. Kovács Istvánt dacára a szatmári lelkész-kedésnek, dacára a budapesti eljegyzésnek, — szíve érzelme csak Debrecenhez vonza. Óh Kálvin

Kálvin, ha látnád a mi marakodásunkat, ismét csak több szerénységre intenél bennünket.

A Kiss Bertalan szomorú esetével nem akarok hosszasan foglalkozni. A véres árnyak felidézése mindig fájdalmas. Két dolgot azonban meg kell itt jegyezni. Az egyik az, hogy a dr. Kovács Istvánt ezen a téren ért vád — még ha alapja sincsen — nem lehet az általános szeretetnek és közkedveltségnek a jele. Ha dr. Kovács Istvánt a Kiss Bertalan megválasztási ügyében a szeretet, a jóakarat, a pártatlanság vezette volna, nem kelt volna szárnyra a szörnyű vád. A másik megjegyzésem dr. Kovács István azon kijelentéséhez fűződik, hogy adott esetben most sem cselekednék másképen, mint akkor cselekedett „az Isten előtt való sok tusakodás és imádkozás után“. Minő imádkozás lehetett az, amelyre feleletül nem a Noé békegalmbja, hanem a gyűlölet sugalma szállt le feleletül! Nem, a szívből jövő imának sohasem lehet az az eredménye, hogy egyik lelkész-társunk választása ellen, ha még annak hibái vannak is, erőnk minden megfeszítésével a sikra szálljunk. De meg leghelyesebb a lelkész-választást a gyülekezetre bízni, egyes ember ne dobja magát gátul az általános közvélemény árja elé.

Dr. Kovács István a tőlünk való búcsúzása alkalmával püspökünknek ígéretet tett, — amint mondja, — hogy Budapestet Debrecennel kibékíti. Igazán szépen kibékítette. Milyen más is a szó és a tett. Nekünk itt kibékítést ígér, Budapesten pedig odaáll a békétlenkedők közé, akikkel mint szerkesztőségi tag együtt szid bennünket. Csak nem gondolja a társszerkesztő, hogy „Az igaz kálvinizmus“ ilyen kibékítési kísérlet? De meg felesleges is bennünket bárkivel is kibékíteni. Mi nem haragszunk senkire, nem még most sem, amidőn támadnak. Debrecen nem irigykedik az ő testvéreire. Mi megbocsátunk a szerkesztőségnek eltévelyedéseért. Különben is, akinek igaza van, könnyű megbocsátani.

A magam részéről a vitát befejezem. Nemesak mi botránkoztunk meg a budapesti Prot. Egyh. és Isk. Lap tendenciózus kirohanása ellen, hanem a lutheránusok is, akiket szintén mélyen megbántottak. Nem esuda, ha az eperjesiek nevezett lapot körükből száműzték. Aki szelet vet, vihart arat. A Rip van Winkle hosszas alvásában leledzenek azok, akik a mai időben hitelkeknek korunkba nem illő vitáival akarnak egyenletlenséget szítani s a testvéries egyetértést megzavarni. Ne arról vitatkozzunk e nehéz helyzetben, hogy kinek-kinek minő hitelvei vannak, hanem inkább arról, hogy melyikünkben van nagyobb szeretet s a hitnek gyümölcse a jó cselekedet. Bizonyára dr. Kovács Istvánnak is el kell ismernie legalább elvben, hogy egy csepp szeretet többet ér tengernyi tudománynál.

Egy kálvinista.

A nagybányai református egyházmegye őszi rendes közgyűlése.

A nagybányai református egyházmegye f. hó 22-én tartotta őszi rendes közgyűlését Nagybányán a városháza tanácstermében, Széll György esperes és Szilágyi Tihámér tanácsbíró, majd Csaba Adorján újonnan választott gondnok elnöklete alatt.

A gyűlés alkotó tagjai, nagyon kevés kivétellel, a nem épen kényelmes közlekedési viszonyok dacára is, csaknem teljes számban jelentek meg, bizonyosságot téve arról, hogy egyházmegyénk ügyei iránt meleg érdeklődéssel viseltetnek. Sőt valljuk meg őszintén, hogy emez elsőrendű követelmény teljesítése mellett, nagy része van ebben annak is, hogy jól esik nekünk időnként Nagybányát felkeresni, melynek szép, kies fekvése kellemes hatással van a szemlélőre s melyben a szíves barátságoknak, figyelmes érdeklődésnek és őszinte megbecsülésnek annyi, meg annyi jeleivel találkozunk a város minden tényezője részéről mindenkor.

Tanácskozásunk a „Te benned bízunk“ buzgó énekléssel vette kezdetét, az örök ifjúnak ígérkező Papolczy barátunk intonatioja mellett; majd esperes úr imádkozott buzgón, kérve az Úr kegyelmét és segedelmét, hogy a nagy világégésben védje, őrizze, segítse győzelemre küzdő véreinket s jóvoltának gazdagságával enyhítse az itthonlevők küzdelmeit, vezérelje az anyagi, szellemi-erkölcsi és vallási munkások törekvéseit.

A gyűlés tagjainak számbavétele, jegyzőkönyv hitelesítők kiküldése és a tárgysorozat megállapítása következett, mely után a szavazatbontó bizottság jelentéséből megállapítást nyert, hogy az üresedésben levő gondnoki állásra csaknem teljes egyhangúsággal Csaba Adorján egyházmegyei tanácsbíró, Szatmár vármegye és Szatmárnémeti szab. kir. város főispánja, az ő gondnokká választása folytán megüresedett világi tanácsbírói állásra pedig Boross Zoltán aranyosmedgyesi földbirtokos választott meg.

Megválasztott egyházmegyei gondnokot egy Sátor Dávid, Bay Lajos és Oláh Sándor tagokból álló küldöttség kérte fel a gyűlésen való megjelenésre, kit megjelenése alkalmával meleg ovációban részesítettek. Hivatalos esküjének letétele után esperes úr köszöntötte őszinte melegséggel, teljes bizalommal, meggyőződését fejezve ki a tekintetben, hogy megválasztott gondnok emez új, díszes állásban a tőle megszokott buzgósággal, lelkesedéssel, hathatós tevékenységgel fogja szolgálni nagy elfoglaltsága mellett is egyházmegyénk s általában anyaszentegyházunk szent ügyeit s e tudatban, jövőndő

munkásságára Isten áldását kérve, legjobb kívánatait tolmácsolja az egyházmegye nevében is.

Gondnok úr keresetlen szavakkal válaszol. Köszöni a feléje fordult megtisztelő bizalmat, melyet nem keresett, de amelyet örömmel fogad s amelyet meghálálni legfőbb törekvése leend. Ismeri — úgymond — a feladatokat, melyek egyházmegyénk kormányzása terén, úgy az egyházak szellemi-, erkölcsi- és anyagi érdekei, mint iskoláink, a lelkészek és tanítók jogos igényei kielégítése tekintetében előtte állanak s amelyekben munkásnak kell lennie teljes mértékben. Úgy érzi, bármily nagyok legyenek a feladatok, azokat Istenbe vetett szilárd hitével, egyházához való meleg ragaszkodásával és szeretetével, továbbá azzal a becsületes őszinteséggel, jóindulattal és szilárd elhatározással, mely őt minden munkájában vezet — előbbvinni, sikerre juttatni minden bizomnyal képes leend, ha maga mellett látja és tudja az egyházmegye másik kiváló kormányosát, esperes urunkat, az egyházmegye összes tényezőit s azok támogatását. A tanácsbírói, lelkészi és tanítói kar megbízottjai üdvözlük még az új gondnokot s indítják újabb szólásra, hogy bizonyosságot tegyen még egyszer fennkölt gondolkozásáról, nemes elhatározásáról és ügyszeretetéről, melyekkel részt kíván venni egyházmegyénk kormányzatában.

Egyszerű, de bensőségteljes, külső fénycsillogás nélküli, de őszinte és bizalomteljes volt ez ünneplés kölcsönösen, melyet feledhetetlen volt gondnokunk „Helmeczy József emlékezete“ követett.

Ily címen írta és olvasta fel egyházmegyénk főjegyzője: Soltész Elemér azon magas kvalitású dolgozatát, melynek során szinte megjelenítette még egyszer előttünk a mi korán elhunyt világi vezérünket, Helmeczy Józsefet.

Színes, találó, igaz és olyan teljes képét adta dolgozatában elhunyt jelesünknek, hogy e sietve készített gyűlési tudósítás keretében jeles dolgozatát kellőképpen méltatni nem tartom lehetségesnek. Egyelőre legyen elég csak annyit mondanom, hogy olyan megkapóan rajzolta a lelkészi ház derűs fényében, majd keserű bánatában töltött gyermek éveit, ifjúsága sokat ígérő szárnybontogatásait, tanulmányai előhaladását, férfi kora sokirányú, buzgó munkásságát, egyházi, politikai, közéleti áldásos szereplését, minden téren elért nagy sikereit, szép családja örömeit és fájdalmait, hogy mindnyájunk lelkében őszinte visszhangot keltett s bármily levcró és fájdalmas is reánk nézve kerlelhetetlen elvesztésének tudata, a kiválóan értékes, vonzó és színes előadás alatt úgy éreztük, mintha megelevenedve velünk lett volna még egyszer feledhetetlen Helmeczy Józsefünk.

Közgyűlésünk Soltész Elemér mesteri munkáját

kinyomatni határozta; Csaba Adorján gondnok úr pedig 200 koronát adott át esperes úrnak egy Helmezy József nevét viselő alapítvány létesítési alapjául, melyet Boross Zoltán és Tóth Mór világi tanácsbírák 100—100 koronával, a gyűlés alkotó tagjainak egy része kisebb-nagyobb adományaival ott a helyszínen 700 koronára egészítettek ki. Ez alap további növelését a lelkészek, tanítók, egyházak figyelmébe ajánlotta közgyűlésünk, melynek kamatait lelkészek és tanítók tanuló gyermekeinek adja ki.

Ezek után az egyházmegyénk életének minden mozzanatára kiterjedő esperesi- és időszaki jelentés tárgyalatott. Az esperesi jelentés megnyugvással jelenti általános tapasztalatul a vallásos élet felbuzdulását, a jótékonyág könyörület munkájának nekilendülését, árnyoldalul pedig a nagyfokú egyházi adóhátralékot s tanítóink hadbavonulása folytán az iskoláztatás terén mutatkozó némi hiányt.

A többi tárgyak, jórészt helyi érdekűek, a jegyzők gondosan készített javaslatai alapján gyorsan nyertek elintézt. Egyházkerületi képviselőkül egyházi részről Sátor Dávid és Magoss Ferenc, világi részről Bay Lajos és dr. Harcsár Géza választottak meg.

Tanítók eskütétele; káplántartó helyekül elismertetés tárgyában Avasújárás, Felsőbánya, Szinerváraija, Szatmárhegy kérvényei-, anya- és leányegyházak között létesített egység tárgyában Nagybánya, Szatmárhegy, Aranyosmedgyes, Felsőbánya kérvényei-, lelkészegyesület előterjesztései a lelkészi korpótlék és kongrua egy összegben az egyházmegyei pénztárba leendő kiutalása tárgyában-, nyugdíjintézet és közalapi számadások vizsgálatáról szóló előterjesztés s a tanügyi bizottság jelentése nyertek elintézt.

Református segélyegylet ikérvények (mindössze: 4) meleg ajánlással ellátva küldetnek fel az egyházkerületre; az egyházmegyei államsegélyre mindössze 2 kérvény adatott be s így Egri 1000 koronát, Erdőd 400 koronát nyer, míg a fennmaradó 600 korona a közpénztár gyarapítására fordítottatott.

A számvévszék terjedelmes jelentése kapcsán örömmel nyert megállapítást, hogy a számadás készítési és vagyonkezelési mizériák jórészt megszűntek, az egyöntetűség majdnem teljesen keresztül vitetett, a vagyonkezelés terén is általános előhaladás és gyarapodás mutatkozik s alapos reményünk van, hogy a számvévszék eddigi fáradságos munkája, figyelmeztető tanácsai megtermik a várt gyümölcsöket.

A szamoskrassói misszió ügye is véglegesen rendeztetett, amennyiben a más anyaegyházakhoz is beosztott szórványok ezentúl csak Szamoskrassóhoz tartoznak.

A gyűlés befejezése után új gondnokunk az István király szálló díszes nagytermében ebédet adott, melyen a királyra, majd ismételt alkalommal vendégeire üritette poharát; míg esperesünk a gondnokot, Stoll Béla helybeli ügyvéd pedig öméltóságát, gondnokunk feleségét köszöntötte fel. Csiky Lajos, Sinka Lajos stb. és Torday Imre szöltk még, kik a sikerült ebéd rendezéséért mindnyájunk elismerését érdemelte ki.

(Szamoskrassó.)

O. S.

A kollégiumi gazdasági tanács jelentése a kollégiumi pénztár 1916. évi költségvetése tárgyában.

Olvastatott a koll. pénzügyi bizottság 35—1915. számú végzése az 1916. évi kollégiumi költségvetés tárgyában. A pénzügyi bizottság javaslatai a következők:

1. Kollégiumi gazdasági tanácsunk a pénzügyi bizottság jegyzőkönyvéből tudomásul veszi, hogy a pénzügyi bizottság a koll. pénztári hivatal költségvetési tervezeti munkálatát beható vizsgálat és tárgyalás alá vette, az előző évi költségvetési tételeket az újakkal összehasonlította, a megfelelően indokolt változtatásokat, az első ízben felmerülő igazolt tételeket mérlegelte, ezeknek alapján az 1916. évi kollégiumi költségvetést megállapította s azt a szokásos indokolással együtt tárgyalás s megállapítás végett a kollégiumi gazdasági tanács elé terjeszti.

Gazdasági tanácsunk a pénzügyi bizottság előterjesztése alapján a kollégiumi költségvetési tervezet tárgyalás alá veszi, annak tételeit megállapítja, a változtatott és az új tételeket elfogadja, a költségvetési tervezetnek a 613—1914. sz. egyházkerületi határozat szem előtt tartásával egyelőre 150 példányban való kinyomatását elrendeli a mellékletül szolgáló indokolással együtt megerősítés végett az egyházkerületi közgyűléshez felterjeszti.

2. A gazdasági tanács az egyes pénztári csoportok költségvetésének eredményét az arra vonatkozó javaslataival a következőkben emeli ki:

I. csoport. Közszükségleti és tanszéki alapok.

Fedezete	311,731·21 K
Szükséglete	344,089·98 K
Fedezeti hiány	32,358·77 K

A jelentékeny összegű hiány kérdésében ismételtén reámutat a gazdasági tanács az 1914. évi számadás vizsgálata rendjén hozott ama javaslatára, amely szerint a baj gyökeres orvoslására egyedül a

gimnázium részére eszközözendő fentartási államségély kieszközölését jelölheti meg. Egyelőre pedig fentartandónak javasolja az 1916. évre is az egyházkerületi közgyűlés 613. sz. határozatát, mely a kamatláb emelkedése következtében befolyó kamattöbbletet az 1915. évben a hiány fedezésére engedte fordítani. Ezen a címen 23,876 K 66 fillér külön bevétel remélhető. Ezenkívül megemlítjük, hogy a pénztári hivatal bejelentése szerint a folyó évben a tetemes összegű bérhátralékok mind befolytak, sőt a folyó évi bérkövetelések csaknem teljes befizetésére van biztató kilátás. Ez a szerencsés eredmény az 1915. évi gazdasági helyzetünk normális viszonyok közé való visszajuttatásával megnyugtató reménységet nyújt az 1916. évi gazdasági helyzet kedvező alakulására is. De meg végül bátran számít gazdasági tanácsunk arra is, hogy a még így is fedezetlenül maradható szükségleti részlet kikerül abból a kárpótlásból, melyet kollégiumunk az eddig már folyamatba tett elszámolási előmunkálatok révén a kollégiumi főépületi részeknek katonai célokra történt átboesátásáért a hadi kincstártól vár. Hangsúlyozni kívánja azonban a gazdasági tanács, hogy ezeknek a megjelölt lehetőségeknek, mint rendkívüli módoszatoknak szerencsés kihasználhatása esetén is csak a még mindig forrongó s folytonos változás alá jutható helyzetnek rendes meder közé való visszavonulása idejéig lesz rendezhető az első pénztári csoport állapota, azontúl kikerülhetetlen lesz a fentartási államségély igénybevétele.

II. csoport. Betegségélyző pénztár.

Fedezet	8,943·18 K
Szükséglet	9,140— K
Fedezeti hiány	196·82 K

A hiány 600 koronával magasabb lett volna, ha a főiskolai orvos helyettesítésének költségét a költségvetés a IV-ik pénztári csoportra nem hárította volna. Az így is mutatkozó hiányt kiegyenlítheti a gyógyszerek költségére felvett tételben elérhető megtakarítás.

III. csoport. Anyakönyvtári alapok pénztára.

Fedezet	11,584·60 K
Szükséglet	12,414·73 K
Fedezeti hiány	830·13 K

A hiány elosztására a költségvetési munkálat a megtakarítás alkalmazásával a tételek megszorítása révén a legmesszebb menő határig megtette a kísérletet. Az így is fennmaradó hiányt jó részben fedezni fogja a pályadíjakra kifizetett tételek esetleges visszamaradása. Egyébként a költségvetés mér-

legét a korábban élvezett államségély (1800 K) elvonása zavarja. A gazdasági tanács javasolja, hogy a segély folytatólagos folyósítása kieszközölésének megkísérlésére az egyházkerületi elnökség felkértesse. E nélkül anyakönyvtárunkat a fejlődés helyett a nagy mérvű visszaesés veszedelme fenyegeti.

Helyénvalónak ítélte volna a gazdasági tanács, hogy a nyilvános olvasó céljaira nagy kiadással bevezetett villanyvilágítás költségének fedezése is a III-ik pénztári csoport költségvetésében történjék. Sőt azt meg méltányosnak találta volna, hogy mivel a nyilvános olvasó használatát jelentékenyen túlnyomó hányaddal a városi közönség veszi igénybe: kollégiumunk a felmerült újabb költség hordozására Debrecen sz. kir. város törvényhatóságától segélyt kérjen. Mivel azonban a világítási költség évi összege még nem állapítható meg, a várostól nyert segélyezések ügyének különben is nem régi keletű rendezése idején az újabb segélykérést egyelőre későbbre halasztja.

IV. csoport. Tanári nyugdíjintézet alapok pénztára.

Fedezet	44,521·71 K
Szükséglet	46,605·42 K
Fedezeti hiány	2,083·71 K

A fedezeti hiány a zárt intézménnyé vált nyugdíjintézet pénztáránál fedezetkeresés tekintetében intézkedést nem igényel, annál is inkább, mert a hiányt a helyettesítések szokatlan magassága idézi elő a nem normális időszakban.

V. csoport. Pálya- és ösztöndíjalapok pénztára

Fedezet	41,072·36 K
Szükséglet	35,915·42 K
Fedezeti többlet	5,156·94 K

Az V-ik pénztári csoport költségvetési alakzatának a számadás alakzatához való átdolgozását a gazdasági tanács helybenhagyja, a 120. számú indoklásban felsorolt tételek emelését, illetőleg az eddigi mérvben fedezhetetlen tételek alább szállítását külön kiemelve is elfogadja. Utasításul adja a pénzügyi bizottságnak, hogy a csak időszakonként folyósítható pálya-, vagy ösztöndíjalapok előirányzatának indoklásában a jelen költségvetési munkálat ki-dolgozása szerint ezt az időszakot tartsa számon.

VI. csoport. Énekeskönyvi pénztár.

Fedezet	6,081·49 K
Szükséglet	6,010— K
Fedezeti többlet	71·49 K

Ez a kevés többlet úgy volt elérhető, hogy a X. csoportot illető 4800 K évi járandóságot kizáró-

lag csak erre az egy évre 2800 koronára szállította le a költségvetés. A hiánnyal küzdő I. csoport illetményét nem lehetett alább szállítani, míg az alábbszállítást inkább elbirja a fedezeti többlettel rendelkező X-ik csoport.

VII. csoport. Építettő pénztár.

Fedezet	919·78 K
Szükséglet	4,176— K
Fedezeti hiány	3,256·22 K

A hiányt a 127. sz. indokolás szerint is a bentlakásból kiszorult tanulóifjak részére a városon bérelt szállások bére okozza. A csoport tőkéje a rég kimondott megállapítás szerint el lévén költhető, a hiány fedezése érdekében intézkedni nem szükséges.

VIII. csoport. Tápintézeti pénztár.

Fedezet	91,596·66 K
Szükséglet	106,640·89 K
Fedezeti hiány	15,044·23 K

A jelentékeny hiányt túlnyomó részben az idézi elő, hogy az intézetbe a hely szűke miatt csak korlátozott számban történhettek a felvételek s elsősorban a kedvezményes helyek kerültek betöltés alá. A gazdasági tanács a rendkívüli viszonyoktól előidézett helyzet javulását a jövőtől várja, addig ez a csoport kénytelen a számadásban valószínűleg kisebb összegben jelentkező hiányt a saját tőkevagyonából fedezni.

Miután a tápintézeti díjak emelkedtek, felmerült annak a szüksége, hogy a Foncière P. B. I. megkerestessék aziránt, hogy a régi összegben ígért tápintézeti évjáradékot 400 koronára emelje fel 300 K-ról.

IX. csoport. Tisztviselők, szolgák nyugdíjintézeti pénztára.

Fedezet	11,835·50 K
Szükséglet	5,584— K
Fedezeti többlet	6,251·50 K

A jelentékeny többletet az új szabályzatban meghatározott évjáradékok és tagdíjak emelése idézi elő.

X. csoport. A kollégium egyetemi pénztára.

Fedezet	172,851·17 K
Szükséglet	166,820·20 K
Fedezeti többlet	6,030·97 K

A gazdasági tanács megnyugtató jelenségképen emeli ki, hogy az évi 60,000 korona hozzájárulási

ajánlat utolsó részletének a költségvetésbe történt beillesztése mellett is 6030 K 97 f többlet ígérkezik a költségvetésben. A következő költségvetési év majdan biztató kilátást nyújt arra, hogy az egyetemi pénztár a hiánnyal küzdő egyetemi internátusnak segélyére lehet.

XI. csoport. Énekkari pénztár.

Fedezet	4,842·34 K
Szükséglet	6,024— K
Fedezeti hiány	1,181·66 K

A hiány fedezésére a gazdasági tanács egyéb forrás nem léteben az egyházkerületi közgyűléshez azzal a kéréssel fordul, hogy a korábbi évek gyakorlatához képest újból nyújtson az egyházkerületi pénztárból segélyt az énekkari pénztárnak, még pedig az 1912. évi egyházkerületi költségvetésben megszüntetett 818 korona helyett 1000 koronával mindaddig, míg a csoportnak arra szüksége lesz. A még mindig fennmaradó 181 K 66 fillért remélhetőleg fedezni fogja a számadás kedvező eredménye, ellenkező esetben a csoport tőkevagyonából annak rovására hárul a hiány.

XII. csoport. Különkezelésű és kiegészítésre váró alapok pénztára.

Fedezet	135,501·53 K
Szükséglet	96,918·90 K
Tőkésítendő fedez. többlet	38,582·63 K

Ennél a csoportnál a 8-ik tétel alatt a Bánky—Veres 3729 K 40 f. alaptőkével rendelkező alapítványnál a városi zenedébe járó kollégiumi növendékek segélyezésére 150 koronát vett fel a gazdasági tanács a költségvetésbe azon az alapon, hogy noha az alapítvány a kollégiumban létesítendő zenede céljára volt egy énekkari ünnepély alkalmával adományozva, de mivel belátható időn át semmi kilátás nincs arra, hogy nálunk ilyen intézmény létesülhessen: az alapítótól célbavett eredmény elérését egyelőre azzal is előmozdítjuk, ha kollégiumi növendékeinknek a városi zenedében való zenei oktatását a segélynyújtással lehetővé tesszük.

XIII. csoport. Tökesegegyes egyházak pénztára.

Fedezet	4,865·10 K
Szükséglet	— K
Tőkésítendő többlet	4,865·10 K

XIV. csoport. Az egyetemi internátus pénztára.

Fedezet	37,877·20 K
Szükséglet	51,045·90 K
Fedezeti hiány	13,168·70 K

Mivel az internátus helyiségébe csak annyi tag volt felvehető, amennyi hely a katonai célokra törént elvonás után fennmaradt: a díjak elmaradása következtében be kellett következnie a hiánynak. A hadi kincstártól várható kártalanítás összegében remélhetőleg két évi hiány is fedezetet talál, amalfogva egyelőre külön intézkedés szüksége nem áll fenn.

Megjegyezzük azonban, hogy a 13,168 K 70 f hiány 28,468 K 70 fillérről úgy száll le erre az összegre, ha az egyházkerületi közgyűlés az 1915. évre engedélyezett 15,300 koronás segélyt (kamatmentes kölcsön) az 1916. évre sem vonja meg.

Erről a pénzügyi bizottság, a pénztár, a számvévő, a Foncière Pesti Biztosítóintézet (2/h. pont), az egyházkerületi pénzügyi bizottság végzésileg, az egyházkerületi közgyűlés pedig jelen jegyzőkönyv felterjesztése rendjén értesítetik.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

5206—1915.

Nagytiszteletű Esperes úr!

A jövő évi I. (első) lelkészsképesítő vizsgálat írásbeli tárgyai kitűzendők lévén, a további szíves intézkedés megtételének kérése mellett tisztelettel értesítem, hogy

1. Az ó-szövetségi írásmagyarázat köréből:
A XI ik és X-ik zsoltár fordítása és fejtegetése.
2. A keresztyén erkölcstan köréből:
A keresztyén erkölcstan felfogása a háborúról.
3. A keresztyén hittan köréből:

Jézus istensége saját bizonyágtétele alapján. tételek tűzettek ki. Ezek közül a vizsgázó egy szabadon választottat kidolgozván, dolgozatát legkésőbb 1916 június 1-re a lelkészsképző intézet igazgatójához beadni (Debrecen, Kollégium) tartozik.

Atyafiságos szeretettel vagyok:
Debrecen, 1915 október hó 23-án.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

5207—1915.

Nagytiszteletű Esperes úr!

A jövő évi II. (második) lelkészsképesítő vizsgálat írásbeli tárgyai kihirdetendők lévén, a további szíves intézkedések megtétele végett közlöm azok tárgyát, illetőleg a következőket:

1. Értekezés. A reform korszak eszméi a múlt század (1824—50. évbéli) magyar predikációiban.
  2. Gyakorlati biblíamagyarázati textus: Jelenések könyve 21. rész. 10—27-ik versek.
  3. Egyházi beszédre textus: Lukács 2. rész. 14. vers.
  4. Kátémagyarázat: Első Úrnapja.
- A dolgozatok 1916 június hó 1-ig a tiszántúli református egyházkerület főjegyzőjénél (Debrecen, Kollégium) küldendők be.

Atyafiságos szeretettel vagyok:
Debrecen, 1915 október hó 23-án.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

KÜLÖNFÉLÉK.

AZ OLVASÓKHOZ.

Midőn a *Debreceni Protestáns Lap* szerkesztését tényleg ismét átalveszem, elsősorban nt. Rózsa Sándor koll. és egyh.-ker. pénztáros, nt. dr. Veress István tanítóképzői igazgató és dr. Varga Zsigmond lelkészsképző-intézeti tanár uraknak mondok köszönetet, akik a szerkesztés nehéz munkáját június óta felváltva és együttesen a legnagyobb önzetlenséggel és odaadással teljesítették! Hálás szívvel jegyzem fel mellettök és utánök a lap többi külső-belső munkatársának érdemeit is, akik alkalmi és más cikkeikkel gazdaggá és kapóssá tették a lapot és emlékezetessé ezt a hosszú öt hónapot, melynek minden érdeme és dicsősége is teljesen a hármasszerkesztő-bizottságot és a cikkíró urakat illeti (s ezt én, ki ez idő alatt a felelős szerkesztő címet is, csak az ő szíveségükből viseltem, készségesen át is engedem nekik).

E hótól kezdve azonban a folytatásos cikkeket nem számítva ismét enyém a vezetés munkája és kötelessége s ezt tehetségem s legjobb erőm szerint, a jövőben még fokozottabb gonddal kívánom teljesíteni. Annyival is inkább ígérhetem ezt, mert amint örömmel is tudatom, az én kedves barátaim és munkatársaim ezután se fogják elhagyni a lapot és ömelléjük a vidékiööl még mások is fognak társulni, aminthogy megkeresésünre dolgozó társakul már eddig is többen jelentkeztek.

Minden lehetőség meg van tehát arra, hogy a kipróbált *Debreceni Protestáns Lap*, mely a jövő évvel XXXVI-ik évfolyamát kezdi, nagy feladatát továbbra s sikerrel teljesíthesse és az egyházak és iskolák, a lelkészek és tanárok, a hivatalnok és világiak jogos érdekének, az evangéliom és a magyar nép ügyének hű és rettenthetetlen szószólója lehessen.

Ajánlom a lapot s magamat a mi olvasóközönségünk, lelkészeink és híveink, a mi állandó jóakaróink és pártfogóink szíves figyelmébe.

Debrecen, 1915 nov. 5.

Dr. Ferenczy Gyula.

— **Oláh Dezső tanítóképezdész hősi halála.** A napokban jött a szomorú, lesújtó hír, hogy a debreceni tanítóképző-intézetnek egyik derék 4-ed éves növendéke Oláh Dezső az olasz harctéren hősi halált halt. Oláh Dezső még 1914 október havában önként állott be katonának, holott a vele egykorúak csak 1915 május 15-én vonultak be. A nehéz kárpáti harcokban megsebesülve először Bielitzbe, majd Bécsbe került a katonai kórházba. Az intézet igazgatóját és tanárait az intézethez való ragaszkodása jeléül több ízben felkereste leveleivel. Bécsből egészségesen hazakerülve mint a 3. honvéd gyalogezred hadapródja néhány napig Debrecenben

maradt s innen indult el teljesen felgyógyulva, frissen, úden, lelkeben kitartó bátorsággal augusztus vége felé az olasz haretérre, ahol annyi magyar ifjú áldozta már fel életét. Innen is többször írt. Utolsó levele, amely október 9-én kelet, így hangzik: Kedves jó Igazgató úr! Én hála Istennek mind ez ideig jó egészségben vagyok, nincsen semmi bajom. Valamelyik napon megtámadtak az olaszok, de véresen visszavertük őket. Itten szólnak csak az ágyúk, jobban, mint Galiciában s jön a gránát és srápnél. De már ezt megszoktuk. Itten éjszaka hidegek vannak s sok eső esik. Már téliesen kell öltözködnünk. Az élelmezés nagyszerű, nagyon jó és elég. Szívélyes üdvözlését küldi szerető tanítványa Oláh Dezső hadapród. — A gyászban, amely Oláh Dezső elhunytával atyját, Oláh Gyula városi hivatalnokot s családját érte, a debreceni képzőintézet mély fájdalommal osztozik, mert az elhunyt ifjú hősből egyik derék, rokonszenves tanítványát veszítette el. Legyen nyugodt siri álma a távolban. Emléke él közöttünk, hiszen értünk áldozta a legbecesebbet: ifjú életét!

— **Nyilatkozat.** A Magyar Prot. Irodalmi Társaság és az O. R. L. E. debreceni közgyűlésén boldogult *Mitrovics Gyula* tanítványai és tisztelői közül többen kérdézősködtek tőlem az ő síremléke felől, melyre annak idején közadakozást indítottunk. Fájdalom, a síremlék még most sincs készen. Annak felállítását előbb a begyűlt összeg elégtelensége, utóbb pedig egyéb közbejött okok gátolták. Miután a begyűlt pénzt én kezelem, kötelességemnek ismerem tájékoztatni a kegyes adakozókat, hogy valamely fölmerülhető gyanúnak még árnyékát is elkerüljem. Nagyon bánt, hogy eddig nem tőlem függő okok miatt, a síremléket még el nem készíthettem. A begyűlt összeg takarékpénztárban gyümölesződik. Újabban *Fodor György* perkupai ref. lelkész s egyházkerületi jegyző 120, azaz egyszázhusz koronával járult hozzá, mely nemes szívre valló nagyobb adományával az összeget *egy ezer koronára* egészítette ki. Ez évi július elején kamatokkal (5%) együtt *1031 korona 11 fillért* tett ki az összeg mely az Alföldi takarékpénztárban (Debrecen) van elhelyezve. Minden igyekezetem oda irányul, hogy a háború végeztével végre valahára a megboldogult nagy férfiú iránti kegyeletes kötelességünknek eleget tehesünk. Debrecen, 1915 november 2. *S. Szabó József.*

— **Az érmihályfalvai harang.** A Szatmár és Debrecen közt épült és erősen fejlődő mezővárosnak, az érmelléki egyházmegye ezidőszerű székelyének öreg harangja még a 15-ik századból való. Igaz, hogy annak csak a végéről, a Dobzse László korából. A harang méhkas alakú, érce sem olyan, mint a reneszansz harangé (sok ezüst van benne), a szava is egészen más, mint a mostani kollegáié: bánatosabb, sejtelmesebb. Ragaszkodik is hozzá a gyülekezet s ezt az öreg szolgát még a mostani hazafias-áldozatos időben is vissza kívánja tartani. Amint a nt. Végh József esperes levéltárában őrzött feljegyzések bizonyítják, még a régi nagy futások alatt (a török dúlások s a Rákóczi-időkben) se váltak meg a csodálatos alakú vén szerszámtól, hanem magokkal vitték és a közeli nádasba rekkentették. Mint nagy idők magas helyen lévő érdemes tanújára, úgy néznek fel rá a derék

érmihályfalvai hívek, akik e haragnál jobban csak egyházukhoz és magyarságukhoz ragaszkodnak és amellet, hogy értelmes és a saját házukat is építeni tudó népek: a közcélokra is áldozni készek. 120 ágyas kórházat tartott fenn ez a község és a Katona-Otthon javára is bőségesen adakozott. A Katona-Otthon gyűjtése itt a múlt vasárnap, október 31-én folyt le s nagy lelkesedés és szíves vendéglátás közt ment vala prédikálással és másképen végbe. (F.)

— **A Kőrösi Kálmán adománya.** A debreceni kollégium ügyésének 1000 koronás adományáról már esett némi-nemű szó, a Kálvineum ünnepélyes előadásával kapcsolatban. Megvallom, hogy ez az eset (nem az említés, hanem az áldozás) nekünk nagyon jól esett. A mi gyűléseinket a meddő és terméketlen politikai gyűlésektől és a nyilvános vendégségek-től épen ez az áldozás különbözteti meg. Jól van az, hogy még a rendes vasárnapi istentisztelet is az adakozásra való felhívással és az adakozással végződik. A Kálvineum ünnepe se lett volna teljes, ha ez a szép, felemelő záradék elmarad. Köszönet azoknak, akiket illet, hogy ez a szép alkalom ezzel is teljesebbé lett.

— **A nagyváradai református tanítónőképző-intézet** fényesen sikerült ünnepélyt tartott a reformáció emléknapiján, október 31-én d. u. az intézet dísztermében. A XC. zsoltár elénekzése után Péter Emma IV. o. t. szavaltta el hatásos lendülettel Lévy József: Calvin című költeményét, majd a tanítónőképző énekkara adta elő finom színezéssel a Jézus a tengeren című kardalt. A karének elhangzása után Kiss Károly vallásnár méltatta a reformáció jelentőségét, meggyőző okfejtés láncolatával cáfolván meg sok, a köz tudatban élő és a reformáció jelentőségét kisebbítő felfogást. Ezután Lechner Marianne zenetanárnő, Daday Ilona I. o. t. ügyes zongorakisérete mellett Stradella A.: Irgalmazz Istenem kezdetű dalát adta elő művészi megértéssel és nagy zenei tudással. A kitűnő hangú zenetanárnőt zajosan megtapsolták. Sulyok Ilona III. o. t. lépett ezután a közönség elé, aki Vargha Tamás: Haldokló hős története című elbeszélő költeményét szavaltta nagy sikerrel. Végül a Magyar gályarabok énekét adta elő a kar teljes precizitással. A nagyszámú és előkelő közönség kellemes érzések közt távozott a pompásan sikerült ünnepélyről. A belépti díjak és felülfizetésekből 117 korona 01 fillér jutott a rokkant katonáknak. Felülfizetések: Balajthy Jenő 1 K, Balog János 1 K, Bereczky Sándor 1 K, Blum Zsigmond 2 K, Boza Lajos 1 K, Dankó Sándor 1 K, Darvasy Lajosné 5 K, Franz Rudolf 1 K, Jeney Albert 3 K, Kacsóh Lajosné 1 K, Kiss Sándor 1 K, Kiss Károly 1 K, Molnár Géza 10 K, Matternyh Imre 1 K, N. N. 1 K, dr. Olasz Béla 2 K, dr. Reinkopf Izidor 1 K, Smidt Istvánné 1 K, Sinka László 1 K, dr. Thury Kálmán 2 K, Vasady Lajosné 41 fillér, Váradi Imre 1 K, Varga József 1 K, Moesz Ilona 1 K.

— **A békés-bánati egyházmegye nesztorának halála.** Alulírottak fájdalomtelt szívvel tudatják szeretett jó testvérük, nagypapa, após és rokonnak tiszteletes *Bihari Somogyi Lajos* bekéssámsoni ref. lelkésznek f. évi október hó 25-én déli 12 órakor, életének 83-ik, lelkészi szolgálatának 51-ik évében végelgyengülésben történt

gyászos elhunytát. A kedves halottnak hült tetemei f. évi október hó 27-én d. u. 3 órakor fognak egyháza szertartása szerint örök nyugalomra tételni. Békessámsón. 1915 október 25. Béke poraira, áldás legyen emléken! Somogyi Kálmán, Somogyi Juliska, Somogyi Teréz, Somogyi Mariska testvérei. Ifj. Somogyi Kálmán, Somogyi Ákos unokái. özv. Somogyi Akosné menyje. Dömötör Lajos ref. lelkész. Kálai Endre ref. lelkész esperes, sógorai.

— **A mi katonáink.** A 39-es közösökről és a 3-as honvédekről, egyformán a mi fiainkról kaptuk a hírt, hogy ott az olasz határon most is vitézül megállották a helyüket. Mind a ketten a legveszélyeztetettebb pontokat védik. A 39-esek feljebb a hegyek felé, a 3-asok a doberdói fensíkon. Az olaszok támadása elébb a felső szakasz felé irányult. Amikor a legerősebb nekirohanásuk is összomlott a múlt hetekben, akkor kaptuk a hírt, hogy páratlan a mi 39-es katonáink vitézsége. Feljegyeztük ezt a büszke híradást és utána gondoltunk annak is, hogy az ilyen epítáfium sokójuk dicső elestét is jelenti. Most a 3-as (és 4-es) honvédek hősi bátorságáról és vitézségéről szólnak a lapok. Ime tehát nyilvánvaló, hogy ők is sorra kerültek, a magyar hősi bátorsággal, az ősi dicsőséggel és a véres áldozással is. Mind hősök ők, mind férfiak; mind a többi magyar fiúk, a mi katonáink.

— **Az angliusz pestis.** Úgy hívták régen az angliai puritanizmust s a vallásos átélésnek szenzitiv formáját a kegyeskedést, a külsőségek hangsúlyozását, a formalizmust mi mostaniak is szívesen Angliához kötjük, amely Shakespeare-ral, a bibliával és pár alkalmi jótékonysággal lassanként minket is magához kötözött. Még a becsületes magyar labdajátékunkat is feláldoztuk neki. A nazarenizmus és a baptizmus is e révén terjedt el nálunk, meglehet hát érteni, ha valaki a szektálódást is angol produktumnak tekinti. Mi ezeket is tőlük s általuk vettük legalább a múlt században. Hogy a felekezetekre való elforgácsolódás gyökere mélyebb helyen rejlik, az nagyon lehetséges; de ez semmit se változtat azon a tényen, hogy az újabb gyakorlati vallási irányokat mi Angliából, a skót misszió férfaitól, a biblia-társaság ügynökeitől, az Edinburgban nevelkedő magyar theologus ifjaktól vettük közvetlenül át. Azoktól vették a pestiek is, akiket a két Aladár (Szélessy Aladár és Szabó Aladár) nyertek meg az új iránynak s akik a nagy theologiai tanárok idejéig (a Ballagi és Kovács korában) inkább az ellenkező tábor zászlóvivői voltak. Eza pietizmus állítólag a Kálvin törvényes örököse lenne az evang. puritán követésében, az erkölcsi életben, az egyház-közösség (?) és a kultura ápolásában (?). Így tanították ezt a kolozsvári egyházmegye igen termékeny belmissziói értekezletén. Lehet, hogy így is hiszik.

— **Vándoroljatok ki.** Az amerikai magyarság együtt szenved velünk. A kanadaiakat üldözik, fosztogatják. Az U. S.-ben lévő testvéreinkre is rossz napok várnak. Roosevelt és Wilson egyformán megüzenték nekik a háborút, állítólag mert a konvenciósegyezményeket megszegtek és a külföldi befolyást nem tűrhet az üzleti tevékenységben erős és jeles Amerika. Meg fogják tehát az egyház és állam szabadságáról vallott régi felfogást változtatni és bele fognak avatkozni az egyházak ügyébe. Elvetik az amerikai fejlődés régi elvét: szabad egyház, szabad állam. Akár csak az óhazabeli fajrokonai, a büszke

angolok, akik addig harcoltak a militarizmus ellen, míg ők is a militarizmusnak esküdtek. Mélyebb okok működnek itt. Az, hogy mind a kettőjüknek: Angliának formális, Amerikának tényleges világhatalma veszélyben forog. Ezért a harag és a fenyegetések. Az amerikai magyarokra kevesebb befolyást gyakorolunk mi idehaza levők, mint Anglia gyakorol az Egyesült Államokra. Az U. S. pénzt, municiót ad Angliának és még katonát is enged toborzáni. Ellenség ez állam és ime ezért oly keserves a mi kivándorlott híveink, egyházaink helyzete Amerikában. Az ellenségünket se biztassuk hát azzal, hogy vándoroljatok ki. Ellenkezőleg, azt mondjuk nekik: jöjjetek haza!

— **A hírlapbélyeg.** Hogy a birodalmak boldog birtokosainak a kényelme ne zavartassék: a szabad-sajtó nyomtatékául feltalálták a kauciót és a hírlapbélyegét. Most, midőn minden lap a hadvédelem ügyét szolgálja: eltörölték a hírlapbélyegét, de csak a napilapokra. Ellenben fentartották azt a ritkábban, hetenként megjelenő organumokra. Ez az elbánás, midőn még egyházi lapjaink is telve vannak megnyugtató, a nemzet áldozatkészségére, a magyar katonák hősi bátorságára vonatkozó közleményekkel — legalább is méltánytalan. Épen azért azon kérelemmel járulunk az ország miniszterelnökehez és belügyminiszteréhez, hogy az egyenlő elbánás elve szerint, de meg a dolog érdeméből kifolyólag is, a hírlapbélyegét a hetilapoknak is elengedni méltóztassanak. A hírlapírók vidéki választmánya, az országos egyletek is tehetnének erre nézve valamit és tennének is, ha ez politika s nem szorosán vett hírlapot és napi sajtót érdeklő ügy volna.

— **A negyvenhárom—ötven éves tanítók felmentése.** A vallás és közoktatásügyi miniszter rendelete szerint az 1865—1872. években született B) alosztályú népfőlkelésre kötelezett s a népfőlkelési szemlén katonai szolgálatra alkalmasnak minősített felekezeti tanítók közül azok, akik a népoktatás zavartalan biztosítása szempontjából nélkülözhetetlenek, a népfőlkelési tényleges katonai szolgálat alóli felmentésre javaslatba hozhatók. Egyben jelzi a miniszter e rendeletében, hogy a katonailag kiképzett póttartalékos és A) alosztályú népfőlkelési tanítók felmentése csak az esetben hozhatók javaslatba, ha a „mondott kategóriákba tartozók katonai felülvizsgálaton fegyveres szolgálatra alkalmatlanok s csupán segédszolgálatra alkalmasnak osztályoztatnak, s ez a körülmény szabályszerű katonai bizonylattal igazolható”, mely igazolvány a felmentési javaslatához minden esetben csatolandó.

— **Az élesd ref. fiatalság** közreműködésével a reformáció évfordulóján, október 31-én, az élesdi ref. templomban szépen sikerült emlékünnepelely tartatott. A XC-ik zsoltár 1. és 9. versének elhangzása után Dávid Gyula református lelkész mondott — mindeneket megható szép alkalmi imádsága után — a mai háborús világban biztató, bátorító, evangyéliomi tiszta református hitünkben, egyházunkban erősítő emlékbeszédet. Az ima és beszéd közt a ref. fiatalság leány-énekkara gyönyörű összhangzattal énekelte el Luther örök szép énekét. Az éneklés sikere Karakas István, most kinevezett kántortanító úr kitűnő zenei képzettségéről és ref. organistakántori buzgóságáról tett olyan bizonyosságot, amellyel megnyerte tetszését híveinknek, mert ebből azt látják, hogy mint boldogult kántor elődje, ő is hajlandó

ilyen kántori ténykedéseivel segíteni a lelkésznek — a nemzetiségek közzé ékelt — hitközségünkben felette szükséges hit és egyházi élet elevenítésére, virágoztatására irányuló működésében. Az emlékbeszédre a kántor úr iskolás növendékeinek vegyes karával igen szépen enekelte el a „Tarts meg minden időben” kezdetű énekversünket. Majd Gönczi Klarika, ref. ifjúsági egyletünk egyik tevékeny leánytagja, általános tetszést keltő, szép sikerrel szavaltta el a „Reformáció évfordulóján” című gyönyörű költeményt, melyre a fiatalság énekkara adta elő nagyhatással az „Isten szava megáll” kezdetű, igazán alkalmi énekverset. A lelkész megáldó és bezáró szavai után az egész gyülekezet fellelkesülten enekelte el a 70. dics. 7. és 8. versét. Ezzel véget ért a minden ízében jól sikerült emlékünnepele, melyen adakoztak az egyházi közalapra, rokkant katonák javára és a mostani háborús időkben szükséges vallásos iratok terjesztésére. Az utóbbi célra ez adakozásból — a főtiszteletű és mélt. püspök úr felhívására — Debrecenbe is küld egyletünk penztárosa néhány koronát. (Egy jelen volt.)

— **A Magyarhoni Evang. Lelkészek Egyesülete** a folyó évi egyetemes közgyűlés alkalmával november 9-én délután 3 órakor választmányi, november 10-én pedig délután 3 órától kezdve évi rendes közgyűlést tart, melynek feladata lesz a végleges szervezkedés elvégzése. E közgyűlésre a MELE t. tagjait és barátait tisztelettel meghívja az elnökség. A tárgysorozat a következő: 1. Énekes és imádkozás után irasmagyarozatot tart Paulik János nyíregyházi lelkész. 2. Elnöki megnyitót mond Raffay Sándor alelnök. 3. A nagygeresdi egyezség megszüntetése folytán szükséges teendőkről; előadó Vargha Gyula esperes. 4. A tabori lelkészség kérdése. Előadó Jánossy Lajos esperes. 5. A lelkészség anyagi érdekei. Előadó Gyürky Pál esperes. 6. Az ausztriai protestáns egyházak alkotmánya. Ismerteti Sztelho Gerő besztercebányai lelkész. 7. A nemzetközi élet ker. szempontból. Előadó Jahn Jakab kiskéri lelkész. 8. A kerületi lelkészi értekezletektől érkezett jelentések és azok alapján hozandó határozatok. Előadó Bándy Endre főjegyző. 9. Titkári jelentés. Előterjeszti Noszkó István titkár. 10. Penztári jelentés. Előadó Vitális Gyula penztáros. 11. A választmánytól felterjesztett ügyek és a benyújtott indítványok. Előadó Noszkó István titkár. 12. A végleges tisztikar és a választmány megválasztása. Az elnökség tisztelettel kéri a t. lelkésztestvéreket, hogy a közgyűlésre szánt esetleges indítványukat az ügyvezető elnökhöz, Budapestre, IV., Deák-tér 4. sz. november 6-ig beküldeni szíveskedjenek.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.
Munkatársak: dr. Veress István, dr. Varga Zsigmond.

Pályázati hirdetés.

Lövöpetri református egyház iskolájából a tanító haretéren lévén, helyettes vált szükségessé. Ez állásra pályázhatnak nőilen tanítók, tanítónők, képezetel növendékek. Fizetés havonként 80 korona és lakás. Határidő november 10-ig.

Lövöpetri, u. p. Csap. Szabolcs megye.

Nagy Kálmán,
református lelkész.

Pályázat.

A középszabolcsi egyházmegyébe kebelezett *rencsellői* református egyházközségnek halálozás folytán megüresedett lelkészi állására pályázat hirdettetik.

Javadalom: 1. 200 korona készpénz. 2. 20 métermázsza rozs. 3. Tűzifa váltság 48 korona. 4. 24¹/₂ hold szántóföld; 400 □-öl kenderföld; 1⁸²⁹/₁₆₀₀ hold kaszáló. 5. Kongrua 441-71 korona. 6. Igás és gyalogos munkák. 7. Stóla. 8. Lakás, kert 882 □-öl területen. 9. Állami, ártéri adókat az egyház fizeti.

A megválasztandó lelkész 1916. évi április 1-én tartozik állását elfoglalni. Beruházás mintegy 200 korona a szabályok szerint.

A pályázati kérvények az E. T. II. t.-c. 16. §-ának utolsó bekezdésében kívánt mellékletekkel folyó évi november hó 30. napjáig Görömbei Péter espereshez, Nagykállóba (Szabolcs megye, p. helyben) küldendők.

Debrecen, 1915 november hó 2-án.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

— **Református segédlelkész** nevelői állást keres úri családnál helyben vagy vidéken. Elvállal akár elemista, akár polgárista fiúkat és lányokat. Cim a kiadóhivatalban.

— **Lelkészi házakhoz** ügyes varrónő ajánlkozik. Vidékre is elmegy. Cim a kiadóhivatalban.

Pályázat

a nagykárolyi egyházmegyében fekvő, nyugdíjazás folytán megüresedő *kaplonyi* lelkészi állásra.

Javadalom: készpénz 102 korona. Föld: 15 kat. hold 925 □-öl, melynek adóját az egyház fizeti. 40 hektoliter buza pénzül (ez idő szerint fele természetben). 6¹/₂ öl hasábfu, eddig természetben beszállítva Nagykárolyból. 6 hold föld szántása s 5 hold kaszáló bemunkálása és a széna hazaszállítása, mely eddig természetben rovatott le. Kongrua 928 K. Díjlevél megerősítés alatt áll.

Beruházás nincs. Két hold őszi vetés termése még a nyugdíjba menő lelkészé.

Pályázati kérvények felszerelve beadandók 1915 nov. 28-ig Berey József espereshez, Nagyecsed, posta helyben. Szatmár megye. Az állás, a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfogalandó.

Debrecen, 1915 november 3.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

ORGONA !!

Nagyváradon, fő-utca 51/15.

UJ ORGONÁKAT

készíték a legujabb pneumatikus csörend-szer szerint, golós-ládaival. Biztos működéséért még a legnevedesebb templom-ban is kezeskedem.

ORGONÁIM az elképzelhető könnyed-ségű játszás-móddal bírnak és mindamellett az egyes sipok a leggyorsabb játszás mellett is **precizen** azonnal megszólalnak.

Elvállalok továbbá

r é g i o r g o n á k a t
átalakítás, javítás és hangolás a leg-jutányosabb árban.

ORSZÁGH ANTAL

orgona készítő.

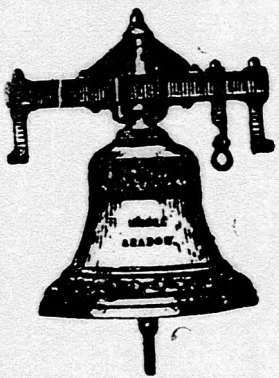
Alapított 1840.

Alapított 1840.

Hönig Frigyes

gőzüzemre berendezett harang és
érecöntődéje, szivattyugyár

ARAD, RÁKOCZI-UTCA 11—28. SZÁM.

Ajánlja cs. és kir. szabadal-mazott harangjait, melyek-
kel bármely más haranggal
szemben egy azon hang elő-
állításánál 3—46% suly és
ármegtakarítás éretik el.
Kittűnő jó hang és tartós-
ságaért több évi jótállás.
Legkedvezőbb fizetési fel-
tétélek.

Forgatható és igen köny-
nyen lódítható vas harang fölszerelések, melyekkel
egy ember több harangot huzhat és tűzmentes vas-
árványokkal. Régi harangoknak vas-szerelésre
ala kítását, avagy azoknak csekély fölülfizetés
mellett új harangokkal való fölszerelését.

Képes árlapok és költségvetések kívánatra
ingyen és bérmentve küldetnek.

1890-ben a legnagyobb állami éremmel kitüntetve.

Löfkovits Arthur

óras, ékszerész üzlete Debrecen, Piac-u.

Egyházi készletek, keresztelő edé-
nyek, urasztali poharak, tányérok,
kannák alkalmi ajándékok

nagy raktára.

A református egyházak szállítója.

Háborús ujdonságok!

„JÖJJÖN EL A TE ORSZÁGOD“.

Egyházi beszédek a világháború idejéből.

Irta: JÁNOSI ZOLTÁN.

Ára füzve 3 korona. Vászonszövetben 5
korona. — Portóra 30 fillér.

ISTEN IGÉJE A HÁBORÚBAN.

Templomi beszédek néhány imádsággal. Irta: Fülöp József.
Ára 3 kor. 50 fill. Portó 20 fillér.

TÁBORI ÉNEKESKÖNYV

református katonafiaink részére.
Összeállította: URAYS ÁNDOR.

Ára 36 fillér, 10 darab megrendelésnél 32
fillér, 100 darab megrendelésnél 27 fillér.

ISTEN A MI ERŐSSÉGÜNK.

Egyházi beszédek a nagy háború idejéből. Irta: Bokross
Elek. Ára 1 korona. Portó 10 fillér.

Háborús idők imádságos könyve.

Irta: Szolnoky Gerzson.

III-ik kiadás. Ára vászonkötésben 1 kor.
10 darab megrendelésnél 90 fillér.
100 darab megrendelésnél 75 fillér.

Kaphatók:

HEGEDÜS ÉS SÁNDOR

protestáns irod. könyvkiadóhivatalában DEBRECEN.